

Főszerkesztő:
Dr. Olosz Lajos
Felelős szerkesztő:
Martzy Mihály
Lapfőigazgató:
CORVI
Lapkiadó:

DÉLI HIRLAP

A timiștorontali tör-
vénysek bej. sz. 85.
(Dos. No. 934/1938)
Alapította:
**Dr. VUCETICH
ENDRE**
és **Dr. VARNAY
ELEMÉR**

On. Biblioteca Universității din Cluj
Sibiu

Ziarul

A Romániai Magyar Népkegyesség lapja

A mi szellemi vagyonunk

Írta: KAKASSY ENDRE

Az európai emberiség szívének láng-
ragyajtásáról beszélt Dietrich birodalmi
sajtófőnök a minap lezajlott bécsi újsá-
gírókongresszuson. Szép és nagy küldet-
és ez az újságíró számára, akinek —
mint a sajtófőnök hozzátette — az em-
beriség sorsdöntő óráiban „valóság, a jog
és az igazság eszméit” kell hirdet-
nie és szolgálnia. Mi, kik csak távoli
szemléltői voltunk az európai újságírás
„parlamentjének”, örömmel figyelünk
fel a szavakra, mert azoknak az elve-
nek a fogalmazását találjuk bennük,
melyek mindig is hajtó motorjai voltak
a táj nemes sajtóműhelyeinek. Hiszen
örvendez a lélek, ha az európai szellemi-
ség látható és láthatatlan világára mért
csapások nyomozható napjaiban a konti-
nensünk nagy múltját idéző eszmények-
ről hall; örvendez, mert nem vészett ki
belőle a hit, hogy nemcsak a földalatti
óvőhelyek jelentik védelmünket, menek-
vésünket nemcsak a betonboltzatok alá
való menekvésben van, ha nem a Szelle-
lemnek a fölül emelkedő szárnyalásá-
ban is, sőt talán elsősorban ebben.
Hogyan is élte volna át Európa más-
képpen sötét századok néha alattomos,
néha nyílt támadását, miképpen tudta
volna megőrizni a reá szakadt omlá-
sokban életét és értékeit, milyen módon
menthette volna át nagy korszakok gaz-
dagságát, ha nem létkének töreftén, az
egész emberlakta világra szétsugárzó
erejével.

Sekfőle meghatározását halljuk ma az
európaiságnak, az európai gondolatnak,
holott a történelemből Európának
ugyanaz a szellem-arcú néz ránk fensz-
éges és kérelmetlenül: szentek, tu-
dósok, írók, vértanúk, feltalálók és mi-
részek arca. Látnuk ezt az arcot asar-
kók, meghibbant korszakok féltéses
otthon könyv, festmény, vagy lombik
fölé hajolva, míg a vértől sikos utcákon
pusztító viharoktét járják táncukat a
bomlott szentélyek, s látjuk nagy
társadalmi átalakulások tisztuló egere
rajzolódva, és látjuk sugárzani meg-
nyugodott, alkotó idők verőfényében.
Milyen ma ez az arc?

Ködkök takarják el előlünk. Mégis itt
van, e fölül nem lehet kétségünk. Mi ta-
lan nem látjuk őt, de ő lát minket. Be-
lenéz gondjaink közé és velünk együtt
kutatója az ismeretlen jövő jeleddait.
A korszerű hadviselés technikájának
hosszú gépiarjai természetesen őt is
elérlik és véres sebeket ejtenek rajta.
Kézeletünk néha egy ideit meg, mint
Krisztus vékonyas arcát. Am, miként
a Megfeszített, e megpróbáltatások kö-
zött is királyi ő. Királysága: a megél-
hetetlen lélek.

A lélek Európájának királyi üzenetét
közvetítette a bécsi újságírókongressz-
szus a halló és értő fülek millióhoz,
amikor az európai emberiség szívének
lángragyajtását vállalta programmúl, a
valóság, a jog és igazság szellemében.
Mily ritkán hallott szavak! ... Memyire
kiváncsiaknak a kongresszus ünnepé-
lyes légtöréséből a szürke mindennapok
valóságai közé, és Európa védőfalán
tűz az ország emberiséghez, mert hal
az a talpalatnyi hely e földkereken, ahol
főlélesleges, hasznatlan eszelekedtet lenne
az emberi szív szent tüzeinek fellobban-
tása? A háború könyörtelen törvénye
hozza magával, hogy elsősorban önma-
gunkat látjuk, azt a közösséget, melyet
az azonos sors elszakíthatatlan kapcsolai
fűznek egybe és együl. Am így, e rész-
leges munkavállalással is oszodhatat mit-
velhet az írott szó. És ki szólhatna ma

nagyobb hatással, messzehangzóbban,
ha nem az újságíró, aki közvetlen érint-
kezésben áll olvasói tömegével. A sajtó-
munkás az, aki a tudományosan ke-
vésbbé képzetekhez is közvetíti az új
gondolatokat és szellemi áramlatokat,
az ő tehetsége, felelősségérzete, készült-
sége és ítélőképesége határozza meg jó-
részt az általa tovább juttatott gondo-
latok utjának és hatásának irányát. S
ha ezt elmondhatjuk az előző korok
újságírójáról, mennyivel inkább elmond-
hatjuk a mairol! Nem akarjuk ismétetni
a sajtó hatalmáról annyiszor hallott
szólamokat. Minden olvasó tudja, mit
jelent számára az újság, milyen nagy
köröket jár meg a lap nyomtatott bo-
tíje. Ez a betűi természetesen avatlatlan
és felelőtlen kezekben lélekgyilkos szer-
szám is lehet, különösen olyan korok-
ban, amikor történelmi katalklizmak a
legsúlyosabb megalapozottságu szem-
léletnek is megtörik ellenállását, meg-
ingátják egyensúlyát. Ma ilyen idöket
élünk, s ehhez mérten az újságíró mun-
kája is fontosabbá, felelősebbé lett.

Mert feladata nem csupán az, hogy az
olvasók tömegét tájékoztassa a maga
népi közösségének életfolyása, valamint
a világesemények fölül, de a léleket elő
kell készítenie azoknak az eszméknek és
eszményeknek a befogadására is, ame-
lyek egy jobb, igazságosabb és embersé-
gesebb világ szellemi megalapozására
hivatottak.

Lényegében nem új gondolatok azok,
amelyek az új világ munkálásának sü-
rűn bukkannak fel mostanában köny-
vekben, cikkekben és szövegekben.
Az európai mult öröksége sokkal gaz-
dagabb, sem hogy túlságosan kutatónk
kellene megváltó eszmék után. Új eszme
helyett inkább új, erkölcsében megújho-
dott emberre van szükség, olyanra, aki
lelkében a régi nagy korszakok össz-
hangjának derűjét, keresztényi erkölcsi-
ségét és építő erejét hordozza. Ő a maga
arculatára megteremti majd az egyéni
jog és a társadalmi igazságosság érvé-
nyesülését biztosító intézményeket.
Ennek az új embernek pedig igen fontos
szellemi szobrásza, kialakítója lehet az
újságíró. Ezért kell ma tudnia minden
sajtómunkásnak, hogyan használja tol-
lát Mert remekmű születésénél is se-
gédkezhetik, de nyomoruságos torzó is

kikerülhet keze alól.
A délerdélyi magyar újságírás, mely
távolí figyelője volt az európai vezeté
újságírók bécsi találkozásának, kívánja,
hogy az ott hangzotatott elvek a sajtó-
élet mindennapjaiban Európa vala-
mennyi népének javát egyaránt szolgá-
ló, gyümölcsöző tettek alakát ölték.
A mi kis körünkben, újságírásunk meg-
becsült hagyományaihoz híven, a ma-
gunk szerény eszközeivel szintén ezt a
szent lángot szítjuk, amely nélkül nincs
haladás, összhang és megbékélés. Nap-
lapunk hasábjai tanuskodnak arról,
hogy a táj szelleme, amely nemes és
szerves része volt mindig az örök euró-
pai szellemiségnek, őt öröként kalau-
zelja írásainkat, segít a történések
helyes értékelésében és jelöli ki a vala-
mennyiünkre háruló feladatokat. Szer-
pünköt s lehetőségeinket természetesen
nem értékeljük túl. Mégis erőseinek és
gazdagoknak érezzük magunkat: sem
manókóra, sem kölesönöltre nem szo-
rultunk. Hiszen nyitva áll előttünk a
legnemesebb eszmék kincsesháza. A ma-
gunk vagyonja ez, és a jövő felé való me-
retelésünkben a háború sok hitet, ál-
datot és kártartást kívánó utjain, élni
kívánunk vele.

Angolszász támadás Szicilia délkeleti partvidéke ellen

A támadásban résztvevő angol, amerikai és kanadai csapatok a tengely
partvédelmének erős ellenállásába ütköztek

A mostani világháború legnagyobb méretű páncélos csatája
fejlődött ki Bjelgorod és Orel körzetében

A hétfői háborús helyzetei keleten a Bjelgorod és Orel körül ki-
alakult nagy csata jellemzi. A
léleuropei arcvonal új eseménye: az
angolszászok partraszállási hadműve-
lete Szicilia délkeleti részén, ahol
— a partúsá hosszabb — kemény har-
cok dultak.

A R a d o r legújabb berlini jelentése
szerint „a keleti harcok növekvő heves-
séggel folynak, a németek megtartot-
ták a harci kezdeményezést“. A har-
cokban nagy erők vesznek részt. *Oly
nagyarányú tankcsatára kerül sor,
aminőre a háború kitérőse óta még nem
volt példa.* A Rador-jelentés kiemeli,
hogy az orel-i harci körzet és Moszkva
között a távolság légvonalonban 320 kilo-
méter. A Tribune de Genève című
svájci lap londoni tudósítója „a hatal-
mas eszközökkel, folyó támadás ered-
ményekép, lehetségesnek tartja, hogy a
tengely-erők az orosz vonalak mögé
hajolva közvetlenül veszélyeztetetik
Moszkvát. Berlini katonai körök tartó-
zkodnak a jóslásoktól a most folyó nagy
csata kimenetelét illetően, tény azonban
— állapítja meg a R a d o r-jelentés —
hogy az orosz erők súlyos, szorult hely-
zetben vannak.”

Szicilia

A Nemzetközi Sajtótudósító egyik
római jelentése megállapítja, hogy az
olasz sajtó már hetek óta készíti elő a
közvéleményt a várható angolszász tá-
madásra. A lapok részletesen foglalko-
znak a háborús erőviszonyokkal és a vár-
ható eseményekkel. A Messaggero fel-
sorolja a különböző angolszász csapat-
összevonásokat. A lap értesülése
szerint a legerősebb amerikai és angol
hadereő Angliában állomásozik. Közél-
keleten a 2 hadsereg van, az 1. had-
sereg Francia Észak-Afrikában, 8. had-

sereg pedig Egyiptomban. A partra-
szállásra alkalmas egységek Gibraltár-
ban gyülekeztek. Afrikába szakadatlá-
nul újabb csapatok érkeznek és külö-
nösen sok a magasrangu parancsnok.
Mindezt tudja — állapítja meg a Mes-
saggero — Itália felkészült és sehol sem
érheti meglepetés.

A Messaggero tegnapi számában fel-
hívják a figyelmet arra, hogy a föld-
közi-tengeri térségben a legutóbbi há-
rom nap alatt két jelentős háborús ese-
mény történt. Egyrészlől az olasz tor-
pedóvető repülőek eredményes tevékeny-
ségéről érkeznek jelentések: egyre fo-
kozódó heveséggel támadják az angol-
szász hajóforgalmat. — másrészlől
Szicilia ellen az északamerikai légerő-
oldalán újabb az angol repülőek is tá-
madásokat intéznek. Eddig főleg az
amerikaiak támadták Sziciliát, az a
tény tehát, hogy most a brit légerő is
segítségére siet az amerikaiaknak. az
olasz lap szerint a háború újabb ese-
ményeinek kezdetét jelentheti. A Mes-
saggero kiemeli a tetsély légeiháru-
jának keménységét Sziciliában, a Re-
lazioni Internazionale pedig azt írja,
hogy a negyvenhá millió olasz ma
mind katoná s az olasz nép felkészült a
lelkemenyebb védelemre.

A legújabb római jelentések szerint
a római beharangozott angolszász tá-
madás Szicilia délkeleti részén a július 10-re virradó éjszaka
medzésre kezdődött. A partraszálló angol,
amerikai és kanadai csapatok erős el-
lenállásba ütköztek. A harcok folya-
matban vannak.

A Balkán

Balkáni vonatkozásban az „ideghá-
ború” az invázios tervekrol szóló talá-
latásokban csuesosodik ki. Német
részlől éppen ezért behatóan foglal-

koznak a balkáni helyzettel is, különös
tekintettel az esetleges partraszállási
kisérdetekre. A Rador egyik leg-
utóbbi jelentése dél-európai helyzetke-
pet ismertet s a többi között a követke-
zőket hangoztatja:

— Az az alapvető elgondolás, mely a
nyugagörögországi partvidék vagy az
albán partok ellen irányuló nagyszaba-
su hadművelet megkísérlésére vonat-
kozik, minden bizonnyal sokat vesztett
vonzóerejéből, amióta a német-olasz
különleges alakulatok révén hozzálát-
tak a kommunista csoportok gyors és
teljes felszámolásához Horvátország-
ban, Szerbiában és Görögország északi
részében. Ez lévén a helyzet, nem okoz
meglepetést, az a tény, hogy az angol-
szász táborban azzal a lehetőséggel fog-
lalkoznak, hogy egy jobb ugródeszkát
találjanak Európa megtámadására s
azon fáradoznak, hogy Törökországot
saját arcvonaluknak megnyerjék. An-
kara e törekvésekre udvarias, de hará-
rozott választ adott — állapítja meg a
Rador berlini jelentése — s a török
államférfiak a szilárd és éber semleges-
ség álláspontját vallják.

Törökország

Az újságolvasó megfigyelhetette, hogy
amilyen mértékben szaporodnak a bal-
káni partraszállási tervekről szóló hi-
rek, oly mértékben igyekszik Ankara
azt a szándékát kidomborítani, hogy
nem akar beleavatkozni a háborúba. Er-
dekes fejtegetésben indokolta a minap
Medzmedin Sadak, az ismert török
publicista az Aksam hasábjain a török
semlegeséget: „Törökországnak semmi
köze a jelenleg szembenálló nagyhatal-
mak problémáihöz és az utolsó pillanat-
ban sem szándékozik magához ragadni
ezt vagy azt a darab földet. A jelenlegi
háború tulajdonképpeni oka a szeren-

sétlen versaillesi békeszerződés. Törökország azonban a sértési béke után megértte a lausannei szerződést és Lausanne után Ankara nem támaszt többé területi igényeket. Törökország csupán határainak érinthetlenségét és épségét tartja szem előtt. Ezért maradt Törökország semleges és éppen ezért a jövőben is kívül marad a háborún". (Isztambul, Transkontinent Press).

Ugyanakkor megfigyelhető, hogy török részről igyekeznek elfogadtatni a szövetségekkel azt a véleményt, hogy Törökország hadbájlása sokkal kevesebb haszonnal járna, mint a további semlegesség. Ankara nem titkolja azt az óhaját, hogy Délkelet-Európa új rendezésénél, különösen pedig a Balkán új rendjének meghatározásában fontos szerepet akar játszani. A török diplomácia súlyt vett a balkáni és délkelet-európai államokkal való jó kapcsolatokra, ugyanakkor pedig a török kormány képviselteti magát a Kairóban székelő görög emigráns kormányánál is. Figyelemreméltóak azok a török nyilatkozatok is, melyek a Bulgáriával való béke esélyességét hangsúlyozzák. Legutóbb Toydemir tábornok, a Nemzetországban járt török tiszti küldöttség vezetője nyilatkozott erről Szófiában: „Békében akarunk élni Bulgáriával".

török diplomáciában egyébként élénk tevékenység tapasztalható; több képviselőt élén személyi változások történtek. (—r)

A török semlegesség

Nem nehéz az ily jelekből arra a megállapításra jutni, hogy Törökország — bármily kényes helyzetben is van, hiszen két nagyhatalmi csoport ütközőállamának tekinthető — önálló politikára törekszik az az útja, hogy ennek az önálló politikának érvényt is szerezzen. A diplomáciai hajlékonyság ilyenformán nem merőben védekező jellegű politikát támaszt alá, hanem tudatos építő, megtartó munka eszköze: a semlegességből Törökországra eddig is nagy előnyök származtak s Ankara a háború negyedik esztendőjében is folytatja azt az újja-építő tevékenységet, melyet Kemál Atatürk az első világháború által megviselt országban megkezdett. Törökországnak ezzel a szívós, következetes politikájával sikerült elérnie, hogy megtartsa erkölcsi, politikai és nem utolsósorban katonai erejét ahhoz, hogy — ha erje teljében a jövőben elhatározásra is jutna — tevékenyen közreműködhesse az európai és európaián kívüli rendezés munkájában. (—r)

Jelentéseink a harcok teréről

Erős ellenállásba ütközött az angolszász partraszállás Szicíliaiban

Berlin, (Rador). A július 10-ére virradó éjjelen jelentős angol-amerikai erők, tengeri és légi egységektől támogatva megkezdtek régen várt támadásokat Szicília délkéleti partján. A partraszállás az azonnal működésbe lépő tengelyesapatok erőteljes ellenállásába ütközött.

Berlin. Újabb német jelentés szerint a tengeri és légierőtől támogatott szicíliai angolszász partraszállásban brit kanadai és amerikai kötelékek, köztük ejtőernyősök vesznek részt. A partvédő tüzérség és a tengely légiereje a partraszállító hajók egész sorát semmisítette meg. A Szicília felett kiflydött légi harcban eddig 33 angolszász repülőgépet lőttek le. A földet ért ejtőernyősöket körülkörték és megsemmisítették.

Bjelgorodtól északra: jelentős német területnyereségek Oreltől délre: súlyos tüzérségi harcok

Berlin. A német vezéri főhadiszállás legújabb jelentése szerint a keleti harctéren a Bjelgorod és Orel körüli nagy csatában a német haderő és fegyveres SS-alakulatok leküzdötték az újonnan harcbavetett ellenséges erők előretörését és sikeresen érték el. Mialatt Bjelgorodtól északra súlyos tüzérségi harcok folytak. Ezen a harctéren a július 5. óta elpusztult, vagy eszménytelenül ellenséges páncélosok száma 1227-re emelkedett.

A légierő nagy kötelékekkel avatkozott bele a német haderő csapatainak küzdelmeibe. Vadászpilóta kötelékek és a német légierő légvédelmi tüzérsége tegnap összesen 119 szovjet repülőgépet lőttek le.

A július 10-re virradó éjszaka az ellenség nagy tengeri és légi harcok mellett megkezdte támadását Szicília ellen; nyomban heves elhárításra talált mind a földön, mind a levegőben a harcok folyamataiban vannak.

Angol bombavető repülőgépek az elmúlt éjjel nyugati németországi területeket támadták. A lakónegyedekben, főleg Bochum városában, épületek, valamint tüzek keletkeztek. Eddig 11 ellenséges bombázó repülőgép megsemmisítését állapították meg. Két további ellenséges repülőgépet a megszállott nyugati területek és az Atlanti-óceán fölött semmisítették meg.

A július 1. és 10. közötti időben a tengeri haderő, a kereskedelmi hajók fedélzeti légvédelmi tüzérsége és a ha-

dítengerészet légvédelme összesen 21 ellenséges repülőgépet lőtt le.

Német tengeralattjárók újjólág erősen biztosított ellenséges hajókaravánokat támadták meg. Makacs harcokban a brazilai partvidék előtt és az

Harcok Szicíliaiban, a délkéleti partsáv hosszában

Róma. (Rador). Az 1141-ik olasz hadijelentés:

Mára virradó éjszaka az ellenség hatalmas tengeri és légierőtől támogatva és ejtőernyősök bevetésével támadást kezdett Szicília ellen. A tengely fegyveres erők erős, elszánt ellenállást fejtenek ki az ellenfél támadásával szemben. A délkéleti partsáv hosszában harcok dúlnak.

Az ellenséges légierő által Szicília főbb pontjait ellen pnteként folytatott támadásoknál olasz és német légvédelmi utégek 22 repülőgépet semmisítették meg, míg más 11 gépet a német vadászpilóták lőttek le.

A politikai arcvonal

Giraud megegyezett Roosevelttel

Lisszabon. Portugál lapértésülések szerint Giraud tábornok tegnap Washingtonban a sajtóterkezetlen kijelentette, hogy megegyezett Roosevelttel elnökkel arra vonatkozóan, hogy az Egyesült Államok szállítja a háromszáz ezer főnyi francia hadsereg felszerelését. Giraud kijelentette, hogy a franciák szövetségeseik oldalán akkor is folytatják a háborút Japán teljes leveréséig, ha az európai háború véget ér.

A TÖRÖK DIPLOMACIA HIREI

Ankara. (Transkontinent Press). Raf Orbay londoni török nagykövet, aki jelenleg szabadságon Törökországban tartózkodik visszatér az angol fővárosba és átveszi hivatalát.

Ankara. (Europapress). Husszein Reghib-et, Törökország eddigi római nagykövetét kinevezték moszkvai nagykövetté.

MEGTALÁLTA SIKORSZKI POLITIKAI OKMANYAIT

Algeiras. (DNB). Gibraltárból ny

Meg kell valósítani az EMGE elhízelését

Az Erdélyi Magyar Gardasági Egyesület a legnagyobb tömeget felölelő egyesületünk. Jelentősége azonban nemcsak ebben van, hanem még inkább abban, hogy legfőltettebb népréttegünket, a falvak népét oktatja és irányítja. Az E. M. G. E.-nek hivatalból kell figyelnie a falva s ennek a feladatának becsülettel igyekszik megfelelni.

Két éve már, hogy felismerte a háborus megpróbáltatások következtében jelenlévő falusi nyomor veszedelmét. Idejében meg is tette a szükséges intézkedést. Okos, sőt ötletes megoldást talált falusi önszervező szervezésére. Számításba vette, hogy körégete a falusi szegények felszólítására hia kísérlet volna. Ezért a gazdakörök feladatává tette, hogy tartsák számon a maguk falukörök esetlejtjeit és gondoskodjanak róluk. Igyekezett megszilárdítani a gondoskodás alapjait is. Hozzásegítette a gazdaköröket a legszegényesebb mezőgazdasági gépekhez. E gépek közös vagyontként közös szolgálatra álljanak, de nem ingyen. A használati díjat lehet fizetni pénzben is, de természetben is. Az így befolyt összeg, illetve termény egyrészt tartalékolják újabb gépek beszerzésére, a másik részét pedig fordítják az arra rászorultak téli segélyezésére. Így a jobb módú gazda, aki használhatja a gazdakör gépét, mert van hol használnia, nem ajándékot ad annak a szegény családnak, amelynek nem kell a gép, mert nincs mit bevetnie, megkapalnia, elcsépelnie, megtróznie vele, hanem a gép használati díját adja a — gazdakörnek.

Sok községben kitűnően bevált ez a megoldás. A sikertől azonban minden esetben megállapítható, hogy valaki „lelke” volt a mozgalomnak. Itt a gazdaköri elnök, aki elég értelmes volt belátni, hogy a szegénység életének biztosítása fontos közérdeke a falunak,

ott a piébános vagy tisztelotes ur mert megkapta az igazdolal emberbaráti szépsége amott a középirtokos, mert tekintélyével keresztült tudatvinni, hogy az egyesület kívanságait olyan parancsnok vegye a gazdakör, amelyhez alkalmazkodnia kell. De akadtak községek, ahol a birtoklás rideg tudata azt hitotte el az emberekkel, hogy a gazdaköri gép csak a gazdaköri tagok javára szolgálhat, ama szegények pedig „nem gazdaköri tagok, hiszen nincs is szóttevő birtokuk.” Másutt a fegyelméletlenség, hanyagság miatt sikradt el a szép gondolat? nem fizették rendesen a gép használati díját, fogadkozhat, hogy majd az ősszel természetben adják, amikor betakarítják a munka hozamát, aztán — nem adták ősszel sem, hiszen a gép a gazdáké, tehát az övék is, jussuk van hozzá. S ahol nem hajtották végre az EMGE szög elhízelését, ott nem is jönnék rá maguktól az emberek, hogy a nyomorságból fakadó keserűség éppen olyan közös nagy bajt okozhat, mint az elemi csapások. Tudatosítani kell ezt bennük. Kik tudatosítják? Az otthon tartózkodó középirtokos, aztán az a jobb módú gazda, akinél a ridegen kezelt „vam” kihívja a „ninesen” egyro nyomorabbá váló irigykedést. S aztán a helyesek és tanítók is, ha okos emberi szóval és cselekedettel tudnak a gyarapodó keserűség fölé hajolni. Cselekedettel is — mondom —, mert a szép szó hamar hitelt veszti, ha nem követi a jó cselekedet, a becsületes testvéri magatartás.

Minden falu lássa el a maga szegényeit! Segítenie kell ebben a célkitűzésében az EMGE-t minden olyan embernek, akinek van oka hitát adni az Istennek, amiért itthon dolgozhatik s ha hordozza is, de kevésbbé, mint mások, a mai idők megpróbáltatásait.

KACSÓ SÁNDOR

MERNÖKÖK ÖSSZEIRASA OLASZORSZÁGBAN. (Róma). Az olasz lapok kormányrendeletet közölnek, melynek értelmében az 1873 és 1923 között született összes mérnököt és hites földmérőket egész Olaszország területén összeírják.

SVEDORSZÁGBAN 200 KÉMETI BORTÖNŐZTEK BE 1939 ÓTA. (Stockholm). Az Afton Bladet közli, hogy Svédországban 1939-től mostanig több mint 200 kémét fogtak el. A kémek tevékenysége a katonai repülés, a szárazföldi hadsereg, a haditengerészet, a hajózás, a kikötői berendezések, a rádióberendezések és a hadiipar ellen irányult. Sok esetben ezeket a kémkedéseket nem Svédország terhére követték el. (Rador).

OLASZORSZÁGBAN ÖSSZEIRJAA A MUNKAERŐKET. (Róma). Az olasz kormány az egész ország területén elrendelte a munkaerők összeírását. A munkaadónak kötelességévé tették, hogy munkaerőiket és családjeiket pontosan bejelentse.

INDUS ÖNKÉNTESOK SOROZASA BOSE HADSEREGÉBE. (Tokió). Az indiai függetlenségi liga kantoni kirendeltsége július 4-én megnevezte az indiai függetlenségi hadseregbe, amelynek vezetését Bose vette át. (Domej).

Szeplők, pattanások, málfoltok, mitesszerek, bőrkütsések, fánok eltűnnek a GÉNUSZ-krém használatá után. Az arcból úd, sima, tiszteszt, fiatalos lesz. GÉNUSZ-krém esteli vagy nappali használatára egy tégely 150 lej. GÉNUSZ-puder 200 lej. GÉNUSZ-szappan 100 lesz. — Főraktár:

Dr. FÖLDES Győvszertára.
Arad. — Vigéki megrendeléseket postán, utánvételrel küldik.

ISKOLAINK SZINE ELŐTT

Bátogatás gazdanépünk iskolájában (II.)

HETEDIK KÖZLEMÉNY

Nagy József cikksorozata

Közben a pompás, levegős halótermeteket is végigjártuk Dr. Nagy Endrével, a ciumbud-csombordi gazdasági iskola igazgatójával és éppen a tágas konyhába lépünk be, amikor hozzánk csatlakozik Veress István, az iskola kertész-tanára, akitől mindjárt meg tudakolom, hogy azt a sok pompás zöldséget, amit itt természetesen az iskola mellett a szép kertekben, fel is használják-e a gazda-

sági iskola konyháján, általában milyen az önellátás az iskolában, mekkora a kert, mit természetesen benne. Ezeket már a minta-veleményes utjain sétálva kérdezem.

— Tanulóink legnagyobb része — kezdi a „belügyek”-ről szóló tájékoztatást Veress tanár — otthon meglehetősen egyhangú táplálkozásához szokott. Mi

a heti étrend

— Nagy gondot fordítunk az önellátásra. A hus, a zsír, vaj, tej, kenyér, puliszka mind iskolánk gazdaságából kerül ki! Kertünk szolgáltatja a zöldséget, gyümölcsöt, úgy hogy az elmúlt iskolai évben az önellátást ötvenöt százalékban sikerült megvalósítanunk! Jó termés esetén még tíz százalékkal növelhetjük is ezt az arányt. Hiszen kertiskolánk 4 holdon terül el. Ezenkívül két és félhold a gyümölcsösünk, a esemetekertünk, oltványtelepünk. Ez természetesen nemcsak az önellátást szolgálja, hanem elsősorban

kísérleti és tanulmányi telep.

Az ut mentén gyümölcsösök dúsán rakott fák, de a következő sorokon, bár egytől egyik gyönyörűen metszett, gondozott fák ezek is, egyetlen gyümölcsöt se látok. Kérdésemre megtudom, hogy a gyümölcsös talaja renki kívül dus, amely a fák nagy erővel nőnek ugyan, de későn fordulnak termőre.

— 1941 nyarán ezeken az utmenti fák — mondja a szaktanár — a fiatal hajtásokat mind ivben meghajlítottuk és lekötöttük. Olyanféle munka ez, amit a szőlőnél karikázásnak neveznek. Az eredmény az idén jelentkezett. A „kari-

Paradicsom az iszken?

— A paradicsommal is kísérletezünk az idén — hangzik a magyarázat. Azt akarjuk kipróbálni, hogy a paradicsom hasonló talaj körülmények között egy, két, vagy három száron terem-e többet, illetve hogyan érik meg hamarabb, miként hoz nagyobb hasznot? A paradicsom szarát a függőleges és az átlóirányú karókon futtatjuk fel, melyeket észak-déli és kelet-nyugati irányban szurtunk le. Kíváncsiak vagyunk: mi lesz az eredmény? (En is kíváncsi vagyok. Majd összel bizonyára megtudja minden gazda az Erdélyi Gazda-hól)

— Tizenhárom-féle paradicsommal kísérletezünk — mondja Veress tanár,

his méhészete is van,

amint tovább haladunk a kertben. — Ime, — mutatja — itt mint a szőlő, fürtökben csüng a paradicsom, amott csak egy-egy van, de milyen nagy! Mély vizárkon megünnök át egy kis pallón. Ez az árok öleli körül a „bolgárkertet”, ahol a szakszerű zöldségültetést, öntözést tanulják meg a fiúk. Kimondhatatlanul édes illat csap meg. Vagy száz méter hosszúságban és néhány méter szélességben gyönyörű lila virágok árasztják ezt a mézdes illatot, és a virágok felől mintha Schubert hegedűversenyét hallanám! Ezer és ezer méh zümmögése hallik!

Iskolánkban

amint tovább haladunk a kertben.

Közben végigjártuk a gyönyörű falkolát, amely 300 négyszögletes terület-ről 2416 oltványt, közel kétszáz ezer lejt hozott az iskolának! A kert végéből, ahová beszélgetés közben eljutottunk, még jobban élnék tünk a szőlővel beültetett domboldal és most már ismét az igazgató veszi át a szót.

— Az iskola 30 holdas szőlőjét már jó hírnévvel vittük át, hiszen ez a szőlő szolgáltatja az

országszerte híres

„Plébános”-t és „Csombordi Kizling”-et, mely az 1886. évi párizsi világkiállításán a nagydíjat (Grand Prix) nyerte el. A szőlőterület 50 százalékát ültette újra a kollégium, amióta az ő kezelése alatt áll. Amerikai alanytelepet létesített benne, szőlőoltvány-iskolát tart fenn, melyben bármennyit állított elő, eddig sohasem tudta fedezni a telep növekedését többszörösen felülmúló keresletet. Az itt előállított szőlőoltványoknak a legjobb híre van szakkörökben. Igen jövedelmező üzemnek is bizonyult, melyet tanítványaink mind elsajátítanak. Juttatványosaink ezekből is mutatós viznek haza a gazdai fák. A kert végében egy kisfiú pompás jorkokai őriz. Rózsaszín színűk messziről igazolja, hogy a szár-

mazás körül nincs baj. Ezekből a pompás állatokból, persze, az önellátáson kívül eladásra is jut elég, és a mellett a fiúk a szakszerű hízalást is megtanulják. Egyébként az iskola állattenyésztésének nevezetességét a pompás, félvér szimentáli tehének. Ezekből olyan jól tejlő törzsek van, hogy a napi 18—24 liter tejhozam nem ritkaság.

— Későbbi vásárlás folytán — mutat a messziről idezöldülő domboldalra az igazgató — 1937-ben újabb 20 hold olyan földdel gyarapodott az iskola területe, amely csak 1,5—2 mázsa árpát és 4 mázsa búzát termelt holdanként az első évben. Természetes talajjavítással ma ez a terület (1942) 12—14 mázsa búzát

és 11,5 mázsa árpát terem. Iskolánk természetesen ezen a vidéken először

négyszetes kukoricát,

ami az ugynevezett kofoguból egyik évben 25, a másikban 20 mázsa szentermést adott. A nemesített buzaajták ki próbálása és terjesztése megszakítás nélkül folyik. Nagy gondot fordítunk a szója- és fóképen a burgonyatermesztésre. Ez utóbbiból mi honosítottuk meg Auid-Enyed vidékén a „Gül-Baba”-burgonyát és a háborús években iskolánk tette a burgonyatermesztést — céltudatos hirteléssel — általánossá. Ma a székhelyünk körül a felvilágosított gazdák 5—10-szer annyi burgonyát termesztenek, mint az iskola alapítás előtt.

(Közben már visszatértünk es a régi kastély előtt elhagyva, a partment parkban sétálunk, ahonnan Vass Albert festőművészeink a legszebb részleteket „elvitte” a brasovi-brassói kiállításra. Indul nek is már. Az igazgató rendelkezik, hogy fogjanak be, Bucsuászok meg az iskolai statisztikáról érdeklődöm).

— A gazdaközönség nagy ragaszkodását misem mutatja jobban annál, mint hogy 1940-ig minden évben 70—80 gazdaifjú kérte felvételét az első évfolyamra, amelynek megengedett létszáma mindössze 40, úgy hogy a két évfolyam állandóan 76—80 tanulóval dolgozott. Ez a szám kissé megcsappant 1940 őszén, de akkor is elérte az ötvenet. Azóta 50—60 között van a létszám.

Legnagyobb elismerésnek

tartom iskolánk számára, azt, hogy tanulmányi létszáma ebben az évben sem csökkent, amikor a régi kastélyban kinlódunk, sőt évközben (az év itt október 1-től április közepéig tart), sem távozt az orosz elhelyezés miatt egyetlen ifju sem.

— Hogy mi a célunk a jövőre? — mereng el kérdésekre az igazgató, — hát az időszaki gazdakörök célja nem a nagyon magas tanulólétszám, sem a párhuzamos osztályok szervezése. Ezek akkor töltik be jól feladatukat, ha a gazdaközönség folyton újak felállítását követeli és számuk így egyre gyarapodik. Nyugati államokban minden 15—20 kilométer távolságra vagy minden járás területén épül napjainkban egy ilyen iskola. Ez a jövő fejlődés útja. Kiegészítik az ilyen iskolák működését sok helyen időszaki tanfolyamok, huszadik, papok, tanítók számára, sőt arra is van eset, hogy női háztartási tanfolyamok töltik ki azt az időt, amikor a gazdaifjak szüleik gazdaságában dolgoznak. Feltétlenül kiépítésre vár a kísérletek ügye, mely ma költség és szakember hiányában mostoha gyermek.

A mezőgazdaság gépesítése

egyre több technikai szakismeretet követel. Ezt nemcsak a tanítványoknak, hanem az életbe már bekerült gazdáknak is át kell adnunk. E téren is, szakemberek és költség hiány miatt, csak igen jelentéktelen részét tettük meg annak, amivel tartozunk a jövő gazdanemzedéknek — bucsuzik Nagy Endre igazgató.

Amíg a kocsí fut velem az Őrhegy alatti város felé, és magamban rendeztem ennek a sok minden látottak és hallottak érzése és gondolata rögzítő hatásait, Makkai Sándor mondása jut eszembe: A föld csak ahhoz hű, aki megmunkálja, s nem ahhoz, aki csak ott ül, rabolni röppei ki róla, s emészteni száll vissza kurta heverésre... Megérkezünk. Leszállok a kocsiból és valahogy másképpen lépek le a földre, az édes anyai földre, szinte áhitattai megvek a kerti uton végig, hiszen a földön járok, a földön, ahonnan nem kiröppenni kell, hanem ahol dolgozni kell, ahol dolgozni érdemes és amelyen kívül nem élet az élet...

Francia helyzetkép

A francia hon magatartását három-ház esztendő óta monórik a történelem, a Richelieu-politika határozta meg, hogyan azt a nagy bíbornok végrendeletében — anno Domini 1688-ban — lektette: küzdeni a german egység ellen, hetőleg darabjaira bontva a mindig atalmak és mindig féltelmes rajnári birodalmat.

Ezt az állítólagos Richelieu-politika most, hangzik a hol ügyösen tárgyszerű, ol szenvedélyes, sőt költői hangnemű nyelvés, kontinentális politikának kell leáltania. A néhai kardinális végrendeletéből — miként a multban is — csak szerencsés vagy balvégzetű háborúk arhadhatnak. Ujra kell értékelni tehát z európai adottságokat.

— Németországnak és Itáliának zomszédei vagyunk és mindig azok is maradunk. Mindenekelőtt velük szűksé-es, barátságban élve, szívélyes és bizalmas kapcsolatokat teremtenünk! — foalmazta meg nemrégiben tartott beszéében a francia külpolitika új irányvonalát Laval.

Előfordulhat ugyan a kolleboracionista szemlélet ezt a valószínűtlen eshődséget sem zárja ki számvetéséből, egy Németország vesztéséknél marad a orordon. Am e nemzet jövődjé útja ez setben sem le et kétes. Hiszen Gallia területében, tekintélyében, vonzerejében gyaránt kisebbedni fog. Anyagi hatala mindenképen csökkent lesz. Ez a dinutatio capitis pedig lehetetlené teszi, egy még egyszer olyan szövetségi rendszer hívjon életre, amelyre támaszkodva eddig szembállított Németorzággal. Perdáljon ámbár a kocka emere vagy amarra, a francia sors Európa ödijéhez kötődött.

Mindez azonban pillanatnyilag, jobbbá a elmélet csupán. A nemzet nélkül, agy éppen ellenére ugyanugy meddő iserlet lenne a kontinentális gondolat aloraváltása, mint amennyire leheteten lett volna a Richelieu-korszak három záda is. Ezt Laval bölcsen tudja s zert országglását aatalomkerületének pillanatától a volonté de persuasion, a neggyőzésre való törekvés jellemzi. Ezer dencsáznegyven júniusától s főleg a mult év áprilisától, minden hang és betű, minden kép és írás a hon eszméinek és erzelmeinek átforgatását szolgálja. E ropagandából nem hiányzik sem a hűvös logika, amely az egyetlen járható út Descartes népének értelméhez, sem a páthos, amivel a francia lelkek zord óccánján, az ősi latin áramlatokon át, még ma is révbe lehet futni.

Am az eredmény, a közel háromszendős erőfeszítés eredménye — a kormányelnök nem állítja önmagát —, távolról sem kielégítő még. Tudom, hogy zúlsz, Francia tegnap Angliától várta, ma meg Amerikától meg a szovjetektől reméli a haza felszabadulását. Ezeket a Tunisban lezajlott hadi események örömmel töltötték el. Azt hiszik, hogy a háború nemokára véget ér és Franciaország meg lesz mentve... E nyilván keserű lavalai vallomás hív tükörképe a keserű lavalai vallomás hív tükörképe a szemzeti állásfoglalás meghasonlottságá-lak.

A kormányfő legutóbbi rádiószónoklata teljesen tisztá képet adott a francia külügyi kormányzat vezéreszméiről. A tétel, amelyre Laval ügyvezetését építi, a következő:

— Franciaország nem maradhat sem passzív, sem közönyös. Ahelyett, hogy egy legyőzött birodalom sorsát szenvedje el, szabadon farsult nemzet lehet és annak is kell lennie!

Azt az eszközt, amellyel a legyűrt hazát a szövetséges állam állapotában segítheti, a francia karok hozadékában jelöli meg Laval. Míg a tengely hatalmai vérvérrel zárják el a bolsevizmus elől az utat, a francia polgároknak — társadalmi állásra való tekintet nélkül — önfeláldozó munkával kell a határokon túl részt vállalniok a kontinens közös ésfeszítésében.

Az asztalosműhely és munkásai

A műhely, ahová igyekezünk, az udvar végében áll. Fakkal és bokrokkal teleített térségben kell keresztülhaladnunk. Füttyszót hallunk a műhely nyitott ajtaján át. Férge, jókedvű nota.

A nota

Fűrésza és gyalu

Adja a kisérlet. Friss deszka illata száll a levegőben, amelyben a fágas ablakon át beözönlő napsugár a fűrészpapró, kergetődző, kavargó szemecskéit aranyozza meg. Fialtalabb és idősebb asztalosmunkások serényen szorgoskodnak a gyalupadok körül.

A mester, régi ismerősünk, otthagyja asztalát és leteszi ceruzáját, amellyel rajztáblára feszített papíron éppen valami faragásos dísz részleteit tervezgette. Kezet fogunk. Amikor megtudja, hogy műhelye meglátogatására jöttünk, lefújta az asztala előtti lócáról a port és maga mellé ültet.

— Vam-e munka — érdeklődünk.

— Nem nagyon örülünk most az új rendelkezéseknek, mert nincsen elegendő munkás. Sokan bevonultak, sokan pedig már évek előtt külföldre távoztak. Akkor ugyanis igen alacsony volt nálunk a munkabérek, külföldön pedig ugyanakkor jó kereseti lehetőségek nyíltak. Ma már nálunk is szép a munkabér.

A kezdő munkás

Órábéré 55—75 lej, a jobb munkás 75—85 lej kap egy órára, sőt egyes kiválóan ügyes és használható munkások 90 lejt is. Tekintettel arra, hogy a munkáshiány miatt a munkaügyi minisztérium rendelkezése szerint a munkásoknak hetenként 60 órát kell dolgozniuk, tehát 10 órát naponta, a kereset szépnek mondható.

Azután elmondja, hogy munka ma elég van. Az emberek

tömegesen vásárolnak lakásbutort

és konyhabutort is, még olyanok is, akiknek elég szép berendezésük van. De hát újabbat, szebbet és divatosabbat akarnak. Feltűnő, hogy a falusi lakosság milyen nagy mértékben keresi az újfajta butort. A falusiakkal sokkal kevesebbet alkudoznak, mint a városiak.

Aztán megint áttérünk a szakmai kérdésekre. Az inasok felől érdeklődünk. A mester magyarázza:

— Az inasokat három—négy esztendőre fogadjuk fel. Ha az inas a tanoncotthon lakója, akkor ottani ellátását a mesternek kell fedeznie, ezenkívül fizeti az inas betegsegélyző járulékait teljes összegben. Segéd után csak ötven százalékat fizet. Ha azonban az inas nincsen tanoncotthonban, akkor a mestertől havi 3000 lej fizetést kap. A mester felől az az, hogy az inas a tanonciskolába járjon, sőt az iskolajárás minden költségét — tandíj, könyv, írószert, — fedezni köteles.

A műhely egyik távolabbi sarkában három fiatal lányt fedezünk föl. A mester elkajja pillantásunkat:

— Női munkások is vannak most már az asztalosiparban. Fényezők vagy régiesen: polírozók. Ez könnyebb munka, nők is végezhetik. Kár volna, hogy ezzel a sok időt igénylő munkával férfimunkások kössünk le, aki ezalatt több és hasznosabb munkát végezhet. A fényező munkások órábéré 50—55 lej.

Azután a mester elpanaszolja, hogy az asztalosmunkásokra ráférne továbbképző tanfolyam, amelyen a szükséges rajzolás és fényezés tanulhatna. Olyik mester is résztvehetne ilyen tanfolyamokon. A fényezésben új eljárások és tapasztalatok vannak, melyeket el kell sajátítani a mesternek még akkor is, ha nem maga végzi a fényezést, hanem irányítania kell a női fényezőket.

Ma különben az asztalos munkásoknak nagy könnyebbségére szolgál a gép.

Géppel

szabják ki az egyes butodarabokhoz a deszkát és géppel munkálják meg. Minden jobb asztalosműhelyben vannak ilyen villamos erővel hajtott gépek. Azok a mesterek is, akiknek nincsen gépük, szintén kénytelenek már géppel dolgozni. Ezek az anyagot elviszik olyan műhelyekbe, ahol van gép, és ott beüzemeltetés ellenében használják a gépeket.

Fehér hajszu, öreg segéd lép közelebb és halkán mondja:

— Ma már más dolga van az asztalosnak is. Emberszámba veszik. Bizony, régen másképpen volt. Mikor én inasnak mentem, poros, dehis, rossz levegőjű műhelyben kellett aludnom a gyaluforgácsra vetett pokrócon. Pofont is sürti kaptam, és pedig a segédektől, a mestertől és a mesternélőt egyaránt. Inasiskola nem volt. Az inas nem kapott

csöndesen, mint az özvegy menyecskeket szokás.

Szó se érte, mehetett volna lakodalmi vigassággal is, amikor kéri szóval esengték, de akkor még arra várt, hogy vasutasné lehet, uras ruhába öltözik, lógó-lámpája, diványa lesz, cekkerrel jár a dombódi piacra, aztán tényszerűnek titulálják.

Esengte, kérte a Buzás Marci is, pedig az első legény volt a faluban, de rá se hallgatott.

Nem öltözhetett be uras-ruhába, nem titulálták tényszerűnek: tavasztól dérhullásig hajladozott a mezőn, hallgatta az anyja örökös éjvődását, az apja hektikás kehéjét. Sokszor érezte már derekában a munka nyilalását és szeretett az égre nézni, fakuló gondolatai odarajzolni a síma kékségére.

KoCSI-zördülés hallatszik az utról. Messziről megösmérszik a Buzásék két szürkéje. A Marci ül a kocsis-deszkán, özvegyi busongásban. Két hónapja dobta a földet a felesége koporsójára. Itt hagyta a Juli a nagy vagyont, itt hagyta a három gyermekét.

Megbillenti kalapját a Marci.
— Adjon Isten jó munkát, Tera néni...

Mosi veszi csak észre. Rozit és mingyárt merántja a gyeplőt. Megáll a két szürke.

Rozit csapkodja a kapát, úgy vagdosza a földbe, olyan igyekezettel, hogy se lát, se hall. Az anyja böki oldalba.

— De négyültt egyszerre a nagy igyekvés. Nem hallod, hogy szólt a Marci!

PLANUL LOTERIEI 30^A

PE CLASE

80.000 Lozuri • 34.000 Căştiguri • 5 Premii fixe

Intregi sau divizibile: 4 a Lei 2.000.000 (Clasele 1-4) și 1 a Lei 20.000.000 (Clasa 5) precum și 50 Premii de Consolare a Lei 200.000 prin tragere suplimentară

CLASA ÎNTĂIA		CLASA DOUA		CLASA CINCIA	
Tragerea: 29 și 30 Iulie 1945		Tragerea: 28 și 27 August 1945		Tragerea la: 5-4-5, 9-10-11, 14-15-16, 18-19-20, 23-24-25 și 25 Noembrie 1945	
In cel mai fericit caz se câştigă Lei 4.000.000		In cel mai fericit caz se câştigă Lei 4.000.000		In cel mai fericit caz se câştigă Lei 30.000.000	
Un PREMIU întreg sau divizibil de Lei 2.000.000		Un PREMIU întreg sau divizibil de Lei 2.000.000		Un PREMIU întreg sau divizibil de Lei 20.000.000	
Căştiguri Lei	Căştiguri Lei	Căştiguri Lei	Căştiguri Lei	Căştiguri Lei	Căştiguri Lei
1 750.000	1 750.000	1 750.000	1 10.000.000	1 10.000.000	1 10.000.000
1 300.000	1 400.000	1 400.000	1 5.000.000	1 5.000.000	1 5.000.000
2 a 100.000	2 a 100.000	2 a 100.000	2 a 1.000.000	2 a 1.000.000	2 a 1.000.000
3 80.000	3 80.000	3 80.000	3 750.000	3 750.000	3 750.000
4 60.000	4 60.000	4 60.000	4 500.000	4 500.000	4 500.000
5 40.000	5 40.000	5 40.000	5 200.000	5 200.000	5 200.000
6 40.000	6 40.000	6 40.000	6 100.000	6 100.000	6 100.000
8 40.000	8 40.000	8 40.000	8 60.000	8 60.000	8 60.000
12 30.000	12 30.000	12 30.000	12 50.000	12 50.000	12 50.000
18 20.000	18 20.000	18 20.000	18 40.000	18 40.000	18 40.000
18 20.000	18 20.000	18 20.000	18 25.000	18 25.000	18 25.000
50 14.000	50 14.000	50 14.000	50 20.000	50 20.000	50 20.000
100 7.000	100 7.000	100 7.000	100 15.000	100 15.000	100 15.000
100 7.000	100 7.000	100 7.000	100 12.000	100 12.000	100 12.000
200 6.000	200 6.000	200 6.000	200 8.000	200 8.000	200 8.000
200 6.000	200 6.000	200 6.000	2000 8.000	2000 8.000	2000 8.000
2600 3.200	2600 3.200	2600 3.200	26000 8.000	26000 8.000	26000 8.000
3000 Căşt. Lei 17.690.000	3000 Căşt. Lei 22.250.000	3000 Căşt. Lei 22.250.000	22000 Căştiguri Lei 248.450.000	22000 Căştiguri Lei 248.450.000	22000 Căştiguri Lei 248.450.000

CLASA TREIA

Tragerea: 17 și 18 Septembrie 1945

In cel mai fericit caz se câştigă Lei **4.000.000**

Un PREMIU întreg sau divizibil de Lei **2.000.000**

Căştiguri Lei

1 750.000

1 500.000

2 a 100.000

3 80.000

4 60.000

8 40.000

12 30.000

18 20.000

50 14.000

100 9.000

200 8.000

2600 6.400

3000 Căşt. Lei 26.510.000

CLASA PATRA

Tragerea: 12 și 13 Octombrie 1945

In cel mai fericit caz se câştigă Lei **4.000.000**

Un PREMIU întreg sau divizibil de Lei **2.000.000**

Căştiguri Lei

1 750.000

1 600.000

2 a 100.000

3 80.000

4 60.000

8 40.000

12 30.000

18 20.000

50 14.000

100 10.000

200 9.000

2600 8.000

3000 Căşt. Lei 31.370.000

TOTALUL CĂŞTIGURILOR Lei 356.570.000

Statal garantează prin lege secretul jocului și plata căştigurilor. Căştigurile se plătesc jucătorilor fără nici un fel de reținere.

Rozi közelebb lép

Írta: SÁSDI SÁNDOR

A két kapa ütemesen csatogott a száraz, kiszikkadt földben. Az ő egésszony szinte gyűlölettel vagdosza a naragoszöld kukoricaszárak körül magaskodó porjót a szétágazó tik-hurt, meg a magjából akaszodó kókus-tetűt. Kevesézu szája alig mozgott, de a szó szaporán hullott belőle, mint a zsák rejteti hasadásából a buszaszem.

— Hogy a legkisebbik gyökereit pusztítaná el az Isten ennek a ménykűsok gaznak...

A lány hallgatta az anyja szavát, aztán sóhajtott.

Pillanatil rátamazskodott a kapa nyelére és rámered, az égre, amelynek hatványasá gával fátvolyozott kékjéből szinte pettyekben hullott a bőség.

A lány elhagyta már a harmincat. Fekete hajában egy-két ősz szálat rejtgetett és szeme körül, szája mellett apró kis ráncokat, mély barázdát karomolt az elszálló évek sora. Tudta, látta ezt sokszor a tükörben, de eleget fölhasználta az anyja is.

— Ojjan vagy, mint a sánta Lina. Őreg is, csuf is, hogy az Isten jönne esudát veled...

A „esoda” alati talán azt értette, hogy reggelre visszafiataldjon, megszépüljön a lánya, minj a mesében áll. De lehet, hogy csak arra gondolt: gyűjtjön már valaki, aki megkésve is, beköti a Rozi fejét, aki viszi pap elejébe ha nem is fölpanthikázott lovakkal, rozesbanda muzsikája mellett, de szép

Felüti fejét, arcát megfujta a piros-ság és zavarodottságában körmével piszkálja a kapa csorbult élét.

Az öregasszony sietve vág közbe.
— Ennek nincs nyugsága, ezt csak hajti a munka...

— Az én feleségöm is olyan vót, — nyugasztialja Isten — az is csak győzködött, iparkodott, iparkodott. Most meg fizethetöm a sok napszámot...

— Győződ, hálá Isten...
Ezt is az öregasszony mondta, a Marci meg ráfelelte.

— Még sincs, aki kenyerefű sütné, aki mosdatná a kislányt, kikésmaténá a misére való ingömet, ruháimat...

Rozi lehasított a kukorica leveléről egy vékony, zöld pánthikát és hirtelen közelebb lépett a kocsizhoz.

— Majd megsegít az Isten, Marci...
— Hiszen, azt várom csak, hogy segetőn. Mert nehéz ám az özvegyi sor...

— Ha nehéz, segíthetsz rajta...
A lány hangjában olyan melegség bujkált, hogy Marci egyszerűben nyugtalanul kezdett mozogni a kocsideszkán. Még a gyeplőt tartó keze is megrándult, úgy, hogy a két híres szürke megindult.

Rájuk vágott a szajostorral és hangos szóval állította meg őket. Jó pár méternyire elhagyta már a lányt. Tréfásan fordult vissza.

— Lény közelebb Rozi...
Annak a hangjából is íncsükedés fejeződött.

— Majd lép az akinek a nyelvéről lekívánkozik a szó.
A hozontos, gyűrött férfiarcon előlép

a busongás, mint őszi réten a dér.
— Eccor! ma lekívánkozott a szó az én nyelvem högyirü, ki is mondtam akkor Kimondtam, de meg is bántam.

Tudja Rozi, mire megy ki a beszéd.
— Régen vót, Marci...
— Régen, de én sohase feledtem.
— Megbántam én is, Sokszor megbántam.

— Akkor hát utánam léphetsz most Hármat-négyet lépsz, aztán itt állsz a kocsim mellett.
— Ha nem megyök?
— Rávágok a szajostorral a szürkékre, hogy porzik az ut, osztán vissza se nézők...

Rozi lopva rávetette szemét az anyjára. Úgy nekijajolt az a munkának, mint-ha sohase akarná abbahagyni.
Ledobta a kapát és, kezében a kukorica zöld pánthikájával, odalépett a kocsizhoz.
— Itt vagyok, Marci...

Felnézett az ember arcába s a busa szemöldök alatti rejtőző szemekben egyszerre hirtelen meglátta a régi ifjui villongást. Ettől simultak el az ő szeme, szája körül is a ráncok és, amikor lenyúlt fejeje a széles, nagy tenyer mint-ha nehéz évek emléke foszlott volna a semmibe, olyan friss, lányos simúlással fektette bele a kezét.
Később, hogy elindult a kocs, sokáig nézett utána. Arra gondolt, hogy három gyerek mostohája lesz és az arcán végigöngött egy könnyesepp.
Aztán odaült az anyja melle és vagdosza tovább a polk-féle gazt a vastag kukoricaszárak közül.

Zenemhatár

Móricz Zsigmond íja:

Milyenek kell lenni egy fiatal író-
nak, ha sikert akar elérni?

Először is műveltnek kell lennie. Műveltsége az iskola magában még nem ad, legalább is akkora műveltséget, hogy az a közönségnek imponáljon. Ezt a többletet az író magánzorgalommal szerzi meg. Az író az életét a betűnyereren éli le. Övé a könyvtár és az éjszaka. Az az író, aki strandolni megy és evez és sportol, az nem lesz író. Akadhatnak kivételes tehetségek, akik még emellett is Maeterlincké válnak, de a normális az, hogy a szellemi munka emberei elhanyagolják a testet, mert nincs idejük rá, hogy társadalmi és sportklubbeli szerepléssel össze bírják egyeztetni a lelki munkát.

A költőben fokozottabban van meg az önkritika és a kor ismerete. A költőnek nem kell megmutatni az utat: tudja ő magától is, hogy hol van s meddig mehet és mit tehet.

Tilyés Gyula íja:

Kosztolányi --- pontosan követhetjük --- előbb megtanult németül, aztán franciául, angolul, olaszul, spanyolul és magyarul.

Korának csaknem minden művelt magyarja ezt az utat járta; épp csak az utolsó állomást hagyták el sokkal többben, mint gondolnánk.

Albert Steffen verseiből

(Albert Steffen Svájc kiváló költője és egyik szellemi vezetője.)

RENGETEGBŐL

Rengetegből
jő oroszán,
hóvirág a
a homlokán.
Futva ér a
sírhalomhoz
halva lélek
alszik ott,
Illat őri
tagjait már
és kilép a
föld alól.
Lép a vadhoz,
ül nyeregbe,
csillagokhoz
csendbe száll.

EJFEL

Immár az álom éjfélen
deris, szelid hang száll felém.
Kítárom ablakom legott
s nézem a sok-sok csillagot.
Hanyatló hold, erdős hegyek.
Az égen fénylő hangjegyek.
Ez volt a hang? Ott szólt a dal?
Szememre fáradtság fuvall.
Csak félig látom már, amint
fűnő ezüstje visszaint:
egy angyal száll az égen el.
S ha alszom újra énekel.

Martzy Johanna — szülői otthonában

Ismét hazlátogatott hosszabb tavol-
lét után Martzy Johanna, aki mint a
legszebb hegedűgerek letéteménye-
se távozott néhány év előtt és most
mint elismert művész nő tért vissza
szülővárosába, Timişoara-Temesvá-
ra. Három esztendője annak, hogy
első nagy sikerét aratta a budapesti
Zeneművészeti Főiskola közönsége
előtt az akkor még gyermekleány Az-
óta európai viszonylatban is a legjob-
bak közé emelkedett az a kivételes te-
hetség. Neve máris fényt és dicsősé-
get jelent szülőföldje számára, ahon-
nan indult.

Örvendeztünk is mindig, ha olykor-
olykor az éter hullámain a halgat-
hattunk Martzy Johanna egy-egy
hangversenyét. Most tehát, midőn a
művésznő rövid pihenésre hazatért,
felkerestük az erzséketváros, szülői
házban, hogy láthassuk, beszéljünk
vele és beszámoljunk a nagyközön-
ségnek élményeiről, sikereiről, jöven-
dő terveiről. A kertben, a természet
virágzó pompája közepette fogadott
bennünket a lelkiismeret-praeafelista ké-
pekre emlékeztető sagár művésznő,
mintegy megjelenésével is jeleképeve,
hogy az ő legbensőbb elhivatása a
szépség, a kivételesen finom művészi
élmények tolmácsolása.

A hírlapiról látogatás fűrkésző ese-
vegés szempontjából kevésbé kielé-
gítő érzéseink. Sőt kénytelenek va-
gyunk megállapítani, hogy a művés-
znő nem készült, öndicséretből elégte-
lennek találtatt. Igen fukaron, egye-
nest vérszínnyel nyilatkozott.

Milyen bőbeszédűek mások, akik be-
kötött kritikai szemelvényekkel, fény-
képpel és a korszerű hírvéres egész
fegyvertárával siének a lap kíváncsi
látogatójának a kielégítésére. Ez a sze-
rénység azonban épp az igazi művész
jellegzetes vonása, aki nemcsak hogy
mellőzi a dícsékvést, hanem legben-
sőbb valójában kritikus, irgalma-
cánul szigorú önmagához, mert az
eszményi tökéletességre törekszik.
Martzy Johanna beszédében csak
érinti pályafutása nagy állomásait: a
Mengeberggel, Stignannival való együtt-
működését, a zenei évad nagy diada-
lait: előtte egyetlen cél lebeg, a mű-
vészi kiteljesülés.

Most pihen. Olvassa kedves íróit,
költőit, a klasszikusokat. Mert aki a
halhatatlan zeneköltők megszólaltató-
ja, az már körben is csak a legneme-
sebb társalásra vágyik. De csakna-
mar megkezdődik ismét a munka.
Legújabb elkötelezettsége Amszter-
damba szólítja Martzy Johannát. Né-
hány hónappal ezelőtt az ő előadásá-
ban hangfelvételre vették Dohnányi
Ruralia Hungarica-ját és azt a játékát
a nemzetközi közönség oly elragad-
tatással fogadta, hogy a művésznőt,
most nagy hangversenyek lemeze
játszására szerződtette Európa legna-
gyobb gramofonlemezgyártó társasá-
ga. Mielőtt azonban a Pánság szülőit-
je ismét visszatérne a nagyvilág fo-
rgatagába, mindenki szíve óhaját teje-
síteni, ha megjelennek előttünk a
hangversenydobogón.

VERES SÁNDOR

Szélrózsa

SZEMLÉR FERENC, a januárban
Baumgarten-díjat nyert költő „Langolo
napok” című verseskötönye ez év őszén
jelent meg a Nyugat irodalmi r. t. ki-
adásában. Az új kötet a szerző 1940-ben
megjelent „Euvópatak” című versgyű-
jteménye óta írt költeményeinek nagyre-
szét tartalmazza.

A NEMZETKÖZI zenei ünnepek
rendezőbizottsága és a luzerni idegen-
forgalmi bizottság dr. M. Wey elnök ve-
zetésével kiváló zenei programot állított
össze, mely a svájci zenei kultúra magas
színelvát jellemzi. Az érdekes pro-
gram négy részből áll. Az első a Schu-
bert-cykliusz (dalok, kamarazene és zong-
oraesték júliustól — szeptemberig), kö-
vetkeznek a mestertanfolyamok (híres
külföldi művészek részvételével), majd
szabadtéri előadások (Faust) és végül,
mint az ünnepek főpontja, nem-
zetközi zenei ünnepi hetek lesznek
augusztus 26-tól szeptember 11-ig. A
svájci zenei szövetség elít zenekar össze-
állítását tervezi, hasonlóképpen, mint az
1938—39. évi ünnepeken volt Tosca-
nini vezénnyel. Az ünnepek
programján át szimfonikus koncert is
szerepel, a leghíresebb svájci és kül-
földi dirigensek részvételével, valamint
Beethoven „Missa solemnis”-ének két-
szeri előadása. Nagy feltűnést keltett a
mestertanfolyamok rendezése, melyekre
a legkiválóbb világhírű művészek sike-
riül leszerződtek, így az énekes Ilona
Durigót, zongorára Edwin Fischert, Paul
Baumgartnert és hegedűre Karl Fie-

schet. A művészek július havában kez-
dik el a tanfolyamokat, s a nagy érdeklő-
désre való tekintettel a legtöbbet meg
is ismétlik.

HANS HEINZ EWERS, az Airaure
és egyéb vakmerő kapuslatu, bőérezki-
ségi művek szerzője hetvenkét éves ko-
rában meghalt. Különösen a régebbi
nemzedék volt tanuja Ewers irodalmi si-
kereinek. A század fordulóján az akkori-
ban fiatal író példátlan népszerűsége
tett szert Airaure című első regényével.
Később is elkaptokták könyveit. Egyé-
niségét dívtos érdekesség övezte. Ewers
hamar letíró csillag volt. Ahogy eljárt
felette az idő, írásai is elszűrtültek,
amelyek könnyűnek találtattak az iro-
dalomtörténet mérlegén.

PÁRIZS idej színházi évada a klasszi-
kus előadások jegyében zajlik le. A vi-
lághírű Théâtre Moutparnasse-ben Sha-
kespeare remekművét, a Machbeth-et
adják elő. A címszerep pedig az is-
mert filmszínész, Pierre Renoir játssza.
A Théâtre des Mathurins-ben Ibsen
örökké élő Solness építőmester figurá-
ját játssza el Jean Morhad. A nemrég
megtartott bemutatót az egész sajtó
lekesen ünnepelte. Végül a Comédie
Francaise-ban Molière ritkán játszott
darabját mutatják be, az Amour
pentre-t. Ugyancsak előkészületek foly-
nak Gerhart Hauptmann Iphigénie in
Delphes című drámájának bemutatá-
sára.

ZENEKALAUZ

1. AZ OPERA

Aki a nehéz zene titkajba be akar ha-
tolni, kezdje az operával. Még pedig
egy könnyebb fajsúlyu vigoperával.
Ajánlom Rossini: Szevillai borbélyát.
Beaumarchais híres darabja prózában is
remekmű, hát még Rossini zenéjével!
Mindenképp szeressék meg a szöveg-
könyvet, mert anélkül nem tudunk az
opera titkajba behatolni. Viszont szöveg-
könyvvel vagy kottával végigkísérni
egy-egy rádió közvetített operát iga-
zán nagy élvezet. Akinél a legkisebb
adottsága van a zenéhez, szenvedélyes
operarajongó lesz, ha így próbálkozik.

2. Az operabüffáról térjünk át a ko-
moly operára. Itt tanácsos Verdinek az
első korszakból származó operáival örö-
kölni. A Traviata, Trubadur, Alar-
cosból. Rigoletto „mauktól mennek.”
Csupa dallam és mekapó óriák sora.
Itt is fontos a szövegkönyv. Ezen a fo-
kon mennek a régi olaszok (Donizetti,
Bellini) hangzatos dalművei is.

3. foknak a Puccini operákat s a ve-
risztikus dalműveket (Mascagni: Pa-
rasztbecsület, Leoncavallo: Bajazzók)
ajánlom. Itt már a dallamosság mellett
az eleven, liktető erő is fígyeljük.
Puccini operái között vannak mester-
kelték is (Pillangókisasszony, Tosca),
de a Turandot. Gianni Schicchi már sok-
kal sikerültebb munka. Legnagyobb-
ribb műve azonban a halhatatlan Bo-
hémélet, amely Murger: Bohémvilág cí-
mű regényének pompás feldolgozása.
Egy letűnt kor mekapó, hangulatos
megleveníése. Abból a szempontból is
nevezetes, hogy egyike az alapműhöz
legjobban ragaszkodó feldolgozóknak.
Murger könyve szinte félszeg Puccini
alkotásnak és zenéjének a hozzálépze-
lése nélkül. Ajánlatos először a Murger-
regényt elolvasni s aztán szöveg-
könyvvel kísérni a darabot.

Ezen a fokon lehet próbálkozni
Gounod: Faust-jával. Bizet: Carmen-
jével, majd az utolsó tipikus nagy ope-
rával, Verdi Aida-jával, ahol már a
Wagner-féle motivisztikus művészetnek
is szerepe jut (Aidát, Amnerist, a papo-
kat sajátos motívumok jelzik.)

4. foknak Verdi második időszakának
a műveit (Othello, Falstaff) tudnánk
ajánlani. Maquar viszonylatban Kodály
Háry Jánosát, Székely fonóját, Bartók
műveit.

5. Külön fokot jelentenek Mozart
remek operái (Varázsfuvola, Figaro há-
zassága, Székítés és a szerályból és min-
denek feletti a Don Juan.) A mozarti
művészet minden dallamossága mellett
sem könnyű, hallatlan finomsága, sok-
szor kifárasztja a kezdőt. A szöveg-
könyv, meg Mozart humorja azonban so-
kat segít az „unalmasság” leküzdésében.
Aki megszereti Mozartot, rajongója ma-
rad mindenkor.

6. Az opera magasabb fokát jelentik
a réai (Monteverdi, Händel, Gluck)
operák. A rendezés kis zenekaroknál a
rendkívül finomságokra kell fektet-
ni a figyelmet. Ezen a fokon pró-
bálkozzunk Wagner operáival (Rienzi,
Bolygó hollandi, Lohengrin, Tann-
häuser). Itt már jelentkezik a moti-
vizisztikus művészet, de váltakozik még
a régi operastílusú áriákkal, ami a
hallgatóknak könnyebbé teszi a fel-
adást.

7. Utolsó fokra tartoznak a német
zeneóráds zenedramái (Niebelung-
tetralógia, Parsifal, Tristan és Izolda,
Nürnbergi mesterdalnokok.) Szöveg-
könyv nélkül itt már azért sem lehet
boldogulni, mert a zene nem minden,
mint az operánál, hanem a tartalom
fejlesztésének csak az egyik eszköze.

KISS BÉLA

MAGYAR CSALAD
asztalon

Házi kézikönyv

URANIA vidonság-filmszínház, Arad Tel.: 12-32

Más és min-
dennap:
3, 5, 7, 9
Híradó!

Egy csodás szerelmi meséje, Vera Bergmann, Armando Falconi

A NAPOLYI SZÍV

Következik **Pat és Parachon** „Kisérlet a kastélyban” Következik!

Kedves bátyám

A nevét nem fogom elárulni. Oh, de hogy tennék ilyen pogányságot ezzel a brágra, kedves Valakivel. Olyan kiméltetés, olyan gyöngéd szeretnék lenni hozzá!

De hiszen így is megismerik. Nem is személy szerint, hanem a típusát. Azt a hurrádó, elhaló típust. Annak a halk, finom gavallérnak a típusát, annak a gyengéd, kellemes embernek a típusát, amelyiknek a rangja nem születés és nem pénz és nem cím révén, hanem a lélek előkelősége révén szerepelt itt közöttünk.

Nem ezerszámra, tucatszám is alig jutott a társadalomnak ebből a szívből szerinti való uriemberből, amilyet én illető kedves bátyámban tiszteltem és szerettem.

Ő volt az, aki, ha találkozott az ember vele, rögtön gratulált az embernek valami vershez, vagy novellához, mert ő mindig mindent elvisszolt. És el nem mulasztotta volna egypár kedves sort írni az embernek a könyve megjelenése után.

Elment minden tárlatra, elment a szép hangversenyekre lelkesedett minden művészeti és amennyi birt, áldozott.

Soha mérgező nem volt. Soha nem mondott csunyát valakire.

Nem volt eszébe, hogy föl ne fedezt el még ne dicsért volna valamit az emberen: a nyakkendőjét, a botját, a kesztyűjét.

Ellenben soha nem hallottam tőle, hogy a feje fájt, vagy hogy gyalázatos pechje volt az éjjel a kártyával.

Ha utazott, képes-lapot írt jó pajtásainak. És ha megjött, meglepte az embert valami ritka, drága itallal, cigarettával.

Agglegény maradt. Alighanem csak azért, mert egyetlen nőnek sem akart egy sóhajt szerezni avval, hogy mást veti el, nem őtet.

Birtokos volt. Volt... Hallottam, jó régen már, hogy a földje elveszett.

Igen-igen ritkán látni ezt a kedves bátyámat. Mintha kiemelné magát a világot.

Minap délben találkoztunk. Egy könyvkereskedés kirakatát szemlélte. Régi-régi zöld kalap volt a fejében. Talán ki van a teteje lyukadva, ahol begyűrűk a kalapot.

Az öltözete finom, vasalt, de olyan ócska már, Istenem. Olyan hervadt, mint a novemberi falevél. A cipője ragyog, de csupa-csupa ránc, akár a Rockefeller arcja. A legeslegelősebb kutyabőr fehér kesztyűt szorítja az egyik kezébe.

Ugy megörültem, hogy látom a kedves bátyámat, hogy köszönhetek neki. Edes-bánatosan örültem.

És amikor átesszünk a köszönésen és a karjába dugtam a karom egy kicsit elkísérni, nem álltam meg, hogy a lelkem mélységéből ne érdeklődjem egyszer, hiszen csak jól eshet neki, hiszen tudja ő, milyen hücn, hűségesen szeretem.

Engedd meg, kedves bátyám, — mondom — engedd meg, hogy megkérdezzem, miből élis te, kedves bátyám? Lassan idefordult, azt felelte mosolyogva, szinte sugta:

— Az emlékeimből... (sz. e.)

— Ételolaj kiadása Sibiu-Nagyszombatban. A városi közellátási hivatal intézkedésére az élelmiszerkereskedők az új élelmiszerfizeték 1. számú olajjegye ellenében személyenként hat deci ételolajat szolgáltatnak ki. A fogyasztók csak július 17-ig vehetik át olajadagjaikat, mert a kereskedők július 19-ig kötelesek az ételolaj jegyeivel elszámolni.

FIGYELM!

Érett trapista sajt 1 kg. 360 lei. Elsőrendű csemege vaj naponta. Kapható: Konyva-lecsarnok, Arad, Avram Iancu-tér 21 szám.

Julius 12, hétfő
R. k.: Gualb. János
Profest.: Izabella
Ortodox: Hilarion

pkelte: 4 6 14 p
apny.: 19 6 56 p
nappal hossza:
15 óra és 42 perc.

A Déli Hirlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. Timișoara-temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal: L. Piata Brațianu 3. Telefon: szerkesztőség 50-78, kiadóhivatal 23-10.

Előfizetési ár a lap házhoz való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140 lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej.

Aradon előfizetések, hirdetések és felszólalások Reclama hirdető-irodában, Metianu-utca 6. Tele fon: 17-11.

— Nagy József teológiai tanár igehirdetése Timișoara-Temesvárot és Lugoj-Lugoson. A timișoari-temesvári református egyház vezetősége közli híveivel, hogy ma, vasárnap a józsefvárosi templomban d. e. 10 órakor istentiszteletet tart és ígét hirdet Nagy József, az auid-nagyenyedi Bethlen Gábor-teológia tanára. Délután Lugoj-Lugoson az ottani református templomban prédikál.

— Milyen élelmiszerjegyek érvényesek. Timișoara-Temesvár város közeli- és szolgálatának közlése szerint a július 12-től 18-ig terjedő héten a következő új élelmiszerjegyek érvényesek: Kenyeret keresztények az új könyvecske második oldalán lévő 6., 7., 8., 9. és 10. számú, zsidók pedig a 6., 8. és 9. számú vonalozott kenyérjegy ellenében vásárolhatnak. Fejenként 500 gramm kukoricalisztet a 12. oldalán lévő 2. számú jegy ellenében adnak, egyenkint 500 gramm húst a 11. oldalán lévő 3. és 4. számú husjegyre, 500 gramm zsirt pedig a 13. oldalán lévő 1. számú zsírjegyre. Cukor vásárlására jelenleg is még a 36. számú kenyérjegy érvényes, egy negyedliter olaj vásárlására pedig a régi élelmiszer-jegykönyvecske 8. számú olajjegyre. Az egyetemleges élelmiszerjegyek közül kukoricalisztra és husra a 29. számú utalvány érvényes, zsir vásárlására pedig a júliusi utalvány.

— Megölte az apósát. (Saj. tud.) Petros-Petrőza, Hunedoara-Hunyad megye, községben Caluser Petru rossz viszonyban élt apósával, Botoni Gheorgheval. A minap megjelent apósa háza előtt és kihívta az utcára. Botoni fejszét vet magához és amikor az utcán Caluser veszekedni kezdett vele, a fejszével rácsapott. Caluser Petru erre kési rántott és mellbe szurta apósát. A szúrás keresztülhaladt a szíven és rögtön halált okozott. A gyilkost beszállították a hategi-hátszegi ügyészség fogházába.

1200 ES HÁZI ÉTEL

kapható uri családnál.
Arad, Gh. Coșbuc-u., 2

— Pályázati hirdetés. Az erdélyi római katolikus püspökség által fennmarított ieruti-radnóti téli gazdasági iskolánál megüresedett mezőgazdasági szaktanári állásra az iskola igazgatósága pályázatot hirdet. Pályázhatnak olyan gazdasági akadémiai végzettséggel rendelkező egyének, akik okleveleiket belföldi akadémián szerezték be vagy a külföldön szerzett szabályszerűen honosították. Fizetés az állami tanárokkal egyenlő. Nyugdíjasok és római katolikus vallásúak előnyben részesülnek. Kinevezett tanár az iskola mellett működő internátus konyhájánál a gazdafiuk részére megállapított árért teljes ellátást kaphatnak. Pályázati határidő 1943 augusztus 15. Mellékelendő okmányok: 1) Állami és egyházi születési bizonyítvány. 2) Allampolgársági bizonyítvány. 3) Képesítést és eddigi működést igazoló iratok. 4) Katonai szolgálatot igazoló irat. 5) Nős embereknek házassági bizonyítvány. Az iskola igazgatósága.

— Letartóztatott aradi elítéltek. A rendőrség őrizetbevette és büntetésének kitétele végett az ügyészségnek adta át Muntean Ioan aradi munkást, akit lopás miatt jogerősen 3 havi fogházra ítélt a bíróság. Ugyancsak az ügyészségre állította elő a rendőrség Ardelean Anna aradi lakost, akit a bíróság lopás miatt 2 hónapi elzárásra ítélt.

— Kettős papi jubileum. Hoboth A. József simerai-piskini római katolikus plébános, hunedoara-hunyadmegyei főesperes, most érte meg pappá szentelésének negyvenedik és loesperességének tizenötödik évfordulóját. A mai komoly időknek megfelelően a népszerű pap ezt a kettős évfordulót szerényen papjai körében ülte meg. A Simerian-Piskin tartott főesperesi kerületi gyűlésen teljes számban jelent meg a kerület papsága. Fábán János lupni-lupényi esperesplébános tolmácsolta a jelenvoitak jókívánságait. Rámutatott arra a munkás és eredményes tevékenységre, amelyet a jubiláns papságának kezdete óta kifejtett. Papi pályája kezdetén Vulcan-Vulkánon templomot és emeletes paplakot építtetett és az aminószai templom is neki köszönheti létrejöttét. Mindenkor példaképe volt a papi hivatás teljesítésének és azért a hívek között is nagy tekintélyt és elismerést szerzett. A vulcani-vulkáni egyházközség idvözlélet P. Máthé Benvenut házfőnök-plébános hozta el, az aminószai hívek nevében pedig Faragó Vilmos plébános mondott köszöntő szavakat. Hoboth A. József főesperes elhárította magáról az érdemek hangsúlyozását, mert — ugymond — mindenkor csak kötelességet teljesített. A napokban elzárandókol a radnai hegyhelyre, hogy hálaát adjon a Mindenhatónak, amiért megadta neki azt a kegyelmet, hogy a kettős jubileumot megérhesse.

Nagypapa kilencven éves, nagymama nyolcvanöt.

Nagymamának hetek óta súlyos gondjai vannak: nem tudja, mi legyen nagypapának születésnapjára.

Végre elhatározza, hogy egy fél-tucat inget vesz neki. Két gallérral, monogrammal.

De mielőtt megvenné, a biztonság kedvéért tervét közli a nagypapával is.

— Károly — mondja neki, — a születésnapodra hat darab inget fogok venni neked.

Nagypapa a leghatározottabban tiltakozik:

— Felesleges pénzpocsékolás! Nekem nincs szükségem új ingekre! A régiék még elég jók! Ha pedig valami bajuk lesz, kijavíthatod őket! Amig élek, jók lesznek azok nekem! Nem kell új ing! Hoggysne! Mit kezdenedél velük, ha én már meghaltam? Nagymama szemmeláthathatán harsogzik. Kissé éles hangon feleli:

— Azzal te ne törődj. Majd elviseli a második férjem.

— Megrögzött kiskoru zsebtolvaj. Az aradi rendőrség letartóztatta és az ügyészségnek adta át F. I. fiatalkorút, akit a bíróság zsebtolvajlás miatt három évig elítélt és aki hét évet töltött javítóintézetben. Legutóbbi büntetésének kitöltés után újabb tolvajlásokat követett el és letartóztatása alkalmával három pénzárcaát is találtak nála. Az egyik 700, a másik 1220 lejt, a harmadik pedig különböző fényképeket tartalmazott. A megrögzött tolvaj kihallgatása alkalmával beismerte, hogy még több zsebtolvajlást is elkövetett a városban.

— Templomi bacsu, Ghironanoua-Kriszántelep római katolikus egyházközsége a jövő vasárnap, július 18-án tartja templomi bucsuját, amikor a telepen ünnepi istentisztelet lesz. Megrendezik a bucsuval kapcsolatos bucsunapi vásárt is. Bazárosok, akik sátozt szándékoznak felállítani, Nobel Jánosnál jelentkezhetnek.

— Adományok. A dr. Kakuk-csecsemő-gondozó javára H. I. Szent Antal nevében 1000, Boros József 200, a frateliai-ujkissodai gyermekotthon javára H. I. Szent Antal nevében 1000 lejt, adományozott a Déli Hirlap kiadóhivatalban.

— Öngyilkosság Petrosaniban-Petroszényban. (Saj. tud.) Tolomei Ioan postatiszviselő a város határában két revolverlövéllyel öngyilkosságot követett el. Két nap múlva találtak rá haldokló állapotban. Kórházba szállították, ahol meghalt. Tettenek oka valószínűleg gyógyíthatatlan betegség.

— Elítélt aranytolvajok. (Saj. tud.) Valea Augustin és Valea Marioara bradi-brádi lakosok Rapcau Rozaia, Motiu Sebastian, Jurca Nicolae és Benea Nicolae segítségével a Mica-bányatársaságtól aranyat loptak. Emiatt a bradi-brádi törvényszék elé kerültek, amely Valea Augustint és Valea Maroarat egyenként egy évi fogházra és 30.000 lejt pénzbírságra, Rapcau Rozaia-t 6 havi fogházra és 15.000 lejt pénzbírságra, Motiu Sebastian-t 6 havi fogházra és 50.000 lejt pénzbírságra, Jurca Nicolae-t és Benea Nicolae-t egyenként 6 havi fogházra és 15.000 lejt bírságra ítélte. A törvényszék kötelezte az elítélteket 10.000 lejt költség és az állam javára 20.000 lejt fizetésére.

(*) Orvosi hír. Dr. Simon Gyula szülész, nőgyógyász hazakereszt és újból rendel. Timișoara, L. V. Alexandri-u. 4.

(*) Cukorrépatermelők figyelmébe. Az arad-banati cukorrépatermelők szindikátusa ezúton értesíti az aradi gyárnak cukorrépat termelő gazdáit, hogy újabb rendelkezés folytán a melasz az aradi gyártól augusztus hó 1-ig átvehető. Érdeklét termelők a melasz átvétele végett a gyárnál bármikor jelentkezhetnek.

(*) Házasság. Dr. Hodosi Gábor és Altmann Boriska e hó 11-én, vasárnap déli 12 órakor tartják Aradon esküvőjüket.

Mozik műsora. Július 11, vasárnap és július 12, hétfő: Arad: Aro; „Az arany város” (Krisztina Söderbaum, Paul Klingler), Corso; „Macario, a cowboyok királya”, Forum; „Az első szerelem” (Vivi Gioi, Valentino Cortes, Leonardo Cortese), Urania; „A napolyi sziv” (Vera Bergmann, Armando Falconi). — Timișoara-Temesvár: Apollo; „Az arany város” (Krisztina Söderbaum, Paul Klingler), Atlantik csak vasárnap; „A gázember” (Anny Ondra, Heinz Ruhmann), Capitol; „Északi fény” (Hilde Sessack, Renée Seltgea, Ferdinand Marian, Fritz Kampers), Corso; „A velencei hóhér” (Rossano Brazzi, Paola Barbara), Thalia; „Szeszélyes város” (Amadeo Nazzari, Lilia Silvi). — Fratelia-Ujkiroda: Fratelia; „Téves uton” (Karl Ludwig Diehl), Roxy csak vasárnap; „Sherlock Holmes” (Hank Albers).

— Ügyeletes gyógyszerárak. Július 11, vasárnap: Arad: Lager (Regina Maria-ut 21), Berger (Saguna-u.). — Timișoara-Temesvár: Belváros: Ionescu-Heyer (Mercury-utca), Gyárvaros: Kigyó (Traian-tér 7), Erzsébetváros: Bianu (Costin Miron-utca 1), Józsefváros: Neurohr (Preyer-utca 1.) — Július 12, hétfő: Arad: dr. Dick (Marasesti-utca 1), dr. Kárpáti (a villamos állomással szemben). — Timișoara-Temesvár: Belváros: Jahner Károly (Libertatii-tér), Gyárvaros: dr. Keller (3 August-utca), Erzsébetváros: Cristea (Lahovary-tér 1), Józsefváros: Csillag (Dragalina-tér 9.) — Mindkét napon: Timișoara-Temesvár: Mehalia: Chioreanu. — Fratelia-Ujkiroda: Pannajoth. — Freidorf-Szabadfalu: Eremici.

Jeget házhoz szállítunk
Timișoara Telefon: 24-79

Fülszáj

Katona József 1791—1830

A népből való. Ősei parasztok, fuvarosok, kisparosok. Dolgozik, tud, álmodik, de nem ismerik, nincs összeköttetése, hamar visszahull a Nagy Parlagba. Egyetlen igazi műve van: a Bánk bán. Irodalomtörténetünk emlékei között mozdíthatatlan bronzszoborként áll az idők változásaiban.

Atyja Katona József, anyja Borbók Ilona. Kilenc gyermekük közül, hat fiú, három leány, költők az első. Az apa kecskeméti takácsmester. Tud folyékonyan latinul. Verseket is ró össze. Sok gondja-baja között a családnak a jobbágyi gomolyból való kiemeléseről álmodik. Emlékszik rá, hogy volt egyszer egy „ur” a családjában, talán még Szatmárból, a török dúlás elől való menekülés előtt. Tehát erején felül taníttatja a fiát. Idegenbe, Pesten és Szegeden tanuló fiának nemcsak pénzt és élelmet küld, hanem okos tanácsokat is. Leveleivel állandó kapcsolatban tartja fiát az otthonnal. Ezért várja a fiu örömmel a Dicsértessék a Jézus Krisztus kezdeti leveleit. Címük mindig ilyen: „Eregcio iuveni, Josepho Katona, filio mihi dilecto”... A keresztény család élete: a szeretet és áldozatosság ekkor is és haláláig a költő életének egyetlen verőfénye.

Pesten az egyetemi könyvtár szolgájaként az albrölvi. Így hát közel van a könyvtár. Ott olvasgat naponta, leginkább történeti műveket. Közben Békési József álneven gyakran lép fel a színpadon, mint delectans actor, régifajta önkéntes kisegítő színész. Titkos szerelem bántja, de hogy állhatna elő ilyesmivel a jobbágyfiú, aki még csak nem is hódító külsejű, a szép Deryné elé, aki körül mágnások keringenek. A színész-kedés híre eljut haza. A család megreményül. Mi lesz szemük fényéből, jövő támaszukból? Színésznek, azaz komédiásnak lenni akkor társadalmi lenézés máról-holnapra élejt jelent. A család könnyei felébrednek az álmokból. Választania kell a színpadi taposk és a fiú kötelesség között. Elhagyja a színpad forró világát, már csak irrogat a színpad számára. Leteszi a ügyvédi vizsgát, irodát nyit, de kiderül, hogy minden szorgalma ellenére sem való prókátornak. Ügyfelei nem fizetnek neki meg is esalják. Hazamegy kenyerkeresőnek. Megváltástíák városi tiszti alügyveznek. Hivatalkodók, gazdálkodók, vadászok. Magához veszi sejtelt, sejtíti testvérét, történeti a család adósságait. Később főügyvezsé is megválasztják. Látszólag efelledi álmaikat a költői alkotás lázas gyönyörűségeit: mindenkit boldoggá akar tenni maga körül, jómaga azonban halálra érzi a meg nem értett, elműült költő keserűségét. A kecskeméti városba kapuiában éri váratlanul a szív-szűkítés, 39 éves korában.

Amikor kölcsönpénzen eltemetik, senki sem sejtja a városban, hogy költői tehetség lobbant ki a főügyész halála-

kor. Egy nemzedéknyi idő után már szobra díszíti Kecskemét főterét. Csak a család vesztesége pótolhatatlan, és azoké a jobbágyoké, akiket a városi főügyész makacsul véd, s akit a parasztlak „percegos pennájú”-nak neveznek, jól megnyomván ügyükben a pennát.

Fiatalkorában néhány, a német szentimentális költészet nyomán írt lírai verse (Egy könnyű Betti sírhalmára) Ugyancsak német átvételből készülnek ifjúkori drámai kísérletei: Monostori Veronka, Luca széke, A borzasztó torony. Kényszerű színpadi tölteléknek valók akkoriban, mert nincs magyar drámai termék. Ziska című kettős játéka már átmenet a Bánk bánhoz. Figyelmet keltő mű: Jeruzsálem pusztulása. Ez már elfordulás a német lovagdrámától. Ezentúl Shakespeare igazi mestere.

1814-ben az Erdélyi Múzeum 1000 forintot pályázatot hirdet történeti drámára. A nyertes darabbal akarják megnyitni az épülőben lévő kolozsvári állandó színházat. A pályázók közt van Katona József is, de Bánk bán-ját észre sem veszik. 1821-ben tehát kinyomatja művét, Kecskemét városának ajánlva. Ezért az ajánlásért 100 forint jutalmat kap. Ez az egész siker a költő életében. Csak halála után 4 évre (1834) kezdődik Bánk bán irodalmi sikerének utja. Egressy Gábor, a kitünő drámai színész, jutalomjátékul választja, s így kerül színpadra a hatalmas mű. Ma is állandóan játszzák. Eddig nem ártott említenek az idő. — mondhatni Gyulai Pálnál — sőt használt.

A Bánk bán legjobb régi történeti tragédiánk. Nemzedékek tanulják rajta a tragikum mibenlétét. Petur bán

sem feledjük, „a törvényes lázadót”, aki az aranybulla alapján fog fegyvert a nemzet alkotmányá védelmére. Melinda bus esete csak mendemonda, de alig érthető tapasztalatlanágából eredő szerencsétlenségén megrendülten szánakozunk. Kitünő Gertrudis királynő jelleme. Férfiás nő, önző és nagyra-vágyó. A hatalom, az uralkodás szédületében él. Utolsó perceiben csak anya, a halálos tördőfés okozta vergődésben csak gyermekeit szeretné még egyszer látni. A dráma „utólérhetetlen parasztlakja” Tiborc. Az elhagyott, elnyomott, senyvedő jobbágy fogalma. Több mint száz év óta keserű vád.

Katona József sokat olvas, kutat és gondosan szerkeszt, míg elkészül a Bánk bán. Tragédiája jobb mint Bánk bán, orosz gróf történetének külföldi, Bonfinius latinnyelvű históriájának nyomán készült francia, olasz, angol, német fordolgozása. Történeti olvasmányai nagyon segítik ebben. Ezért tud korrajzot adni. Valószínűen beszélnek és cselekszenek e műben az aranybulla korának magyarjai. A drámai feszültség, ha itott meg-megakadva, mégis állandóan nő a katasztrófáig.

Ez a mű megelőzi korát. Az előadást előbb nem engedi a cenzúra, elmarad tehát a színpadi hatás, a nyomtatott Bánk bán értékének felismeréséhez pedig nincs kellő műveltség e korban. A drámai költészet még sokáig csak úgy arat sikert, ha hizeleg a nemzeti hűségnek, magasztalván az ősi dicsőségeit. Hiányzik a csiszoltabb, hajlékonyabb stílus és az ügyesebb verselés a műből. Szerzőnk elképesztő elszigeteltségben él, az írők közül senki sem ismeri, bírálja, lelkesíti. Így válik Katona József élete tragikussá.

(—a—)

Magyar cipészinasból — a bécsi egyetem rektora

Ha az ember a gyönyörűsége bécsi egyetem aráján végighalad, meglepődve áll meg egy fehér márványszobor előtt, mely szomorutekintetű, magashomlokú, bő tanártógás férfiut ábrázol: a szooor felmata lepi meg, mert a felirat ez: „PECEVÁL JÓZSEF, a bécsi egyetem magyar szocietű rektorának emlékére, emelték a hálás tanítványok.”

Két ilyen híressége volt a bécsi univerzitásnak. Az egyik, Praemartin János nevű, még a XVI. században Zámbokinak, a szintén Bécsben élő nagy magyar tudósak volt testi-lelki jóbarátja. Erről a titokzatos „Praemarin” professzorról egyelőre csak annyit sikerült megállapítani, hogy eredetileg Peremartinnak hívták és az Alföldről származott. Annál többet tudunk azonban Praemarin magyar utódáról a fényes rektori székben: Peczvál Józsefről, aki 1807-ben született Szepesbélán. Apja ugyan iparos és szegény ember volt, de az egész bélai környék ismerte, mint kitünő muzsikust.

A gyerek a közeli Késmárkon tanult. De

bizony elbukott — és az öreg Peczvál erre kivette fiát a gimnáziumból — és suszterinasnak adta. Hosszú ideig verte kalapács-csal a bőrt a kaptafán, furt-faragott a di-kiescel, bajlódott a csirizzel, amíg végre apja mégis beiratta újból a középiskolába.

No, de most már megemberelte magát a kis Józsi gyerek. Kassán kitünően végzett, majd Pesten mérnök lett. Ő tervezte a még mindig meg nem valósult budapesti Dunacsatornát. 1837-ben meghívták a bécsi egyetemre, ahol különösen az akkori kor nagy újításával: a fényképészettel kezd foglalkozni. Rövidesen olyan masinát szerkeszt, amellyel másodpercek alatt lehetett fényképezni. Addig bizony néha másféltórát is kellett mozdulatlanul állnia annak a szerencsétlennek, aki odaállt a lencse elé, míg elég fény gyűlt össze a fotografáló masinában.

Nemsokára társult a német Voigtländerrel, aki a pénzt adta a nagy vállalkozás. Később azonban, 1845-ben szakított Peczvál Voigtländerrel, akivel valóban néha is volt meggyevezni. Voigtländer gyára ma is világ-hír és dicságadag, Peczvál nevé pedig a nagyközbűnség alig ismeri. Az egész világ azonban, Franciaországtól Angliáig, megvette és elismerte a magyar Peczvál találmányát. Csakhogy, miután a szükséges rajzok szerzői jogát Peczvál 1840-ben fényleg eladta Voigtländernek, a gép mindenütt ennek a brandenburgi cégnek a neve alatt vált ismeretessé.

A bécsi egyetem azonban hálás volt mégis Peczválnak. 1877-ig volt az egyetem professzora. Megválasztották rektorának is. 1891-ben halt meg. Elettéről Erményi Lajos szép könyvet is írt. Innen ismerjük ennek a nagy embernek csodálatos életét.

A FELICIA-csón cipő, bűrdíszműtáru, kesztyű, sport- és utazási cikkeket nagy lerakata. Timisoara II. 3 August-utca. 33

Nagy reklámhetet rendez

Minden hölgy és ur, aki július 12 és 19 között üzletünket minden vételkötelezettség nélkül meglátogatja, pénzárunknál egy sorsjegyet vehet, mely a július 21-én megtartandó nagy sorshúzáson való részvételre jogosít. A sorsjegy ára 20 (husz) lej. Nyereménytárgyak: hölgyek részére: Első díj: egy pár üvegsarku szandálcipő, saját luxusrúzs-gyűjteményből. Második díj: egy pár „Helia” bőrcipő. Harmadik díj: egy beige színű készitaska. Negyedik díj: egy pár Westend kesztyű. Vigasztal egy divatos bőrvő. Urak részére: első díj: egy utazó-neszesszer. Második díj: Egy pár krómtalpu szandál. Harmadik díj: egy nagy, bőr pénztárca. Negyedik díj: Egy pár Westend-szavabőr kesztyű. Vigasztal: Egy bőr aprópénztárca. A nyereménytárgyak üzletünk kirakatában vannak kiállítva. A nyerő számok a helybeli újságok július 22-én megjelenő számában jelennek meg.

MOLDOVAN FELICIU

Intézkedés az idej onatermés számbavételéről, s-vételéről és forgalmáról

curesti. A hivatalos lap 155. ban rendelettervény jelent meg részletesen intézkedik az idej garmés számbavételéről, adás-vés és forgalmáról.

rendelettervény intézkedései a burorsra, árpára, sórárpára zatra ukoricára, valamint az ezekből listre vonatkoznak. A readelety a katona és pligári elítási alkárságnak megengedi, hogy szük-gkivánta esetben a korlátozó ren-déseket más gabonafélékre is ki-ze.

elsorolt gabonafélék és ezek list-vagy bármilyen címen birtokosa cartásban és vetómagra száikséges viség kivételével a rendelkezésre bbi gabonát vagy lisztet köteles áráló szerveknak eladni.

rendelettervény a termelőket arra zzi, hogy azonnal a termés betaka-ras után a község- vagy városházán ntést tegyenek a beültetett terü-gyságról, a termés mennyiségé-alamint a vetómagra és háztartás-ziükséges mennyiségről. A bejelen-25 hektáron alúli birtokosok szón-zen felílliek írásban teszik. A be-éseket bizottság vizsgálja felül s-icentzőknek termés-bizonyítványt í.

eséplőgép-tulajdonosoknak és bér-ek naponta kell bejegyezniök az-vezett eséplési könyvbé a cséplé-nya mennyiségét és a cséplés ellen-és címén kapott vám mennyiségét. eséplőgép tulajdonosa vagy bér-tem termelő, akkor a vámgaboná-háztartás céljára szükséges meny-egyet megtarthatja. Hasonló kötele-g-terhelé a parasztnalmok tulaj-át, illetve bérilőjét is.

rendelettervény végül — amely-és részleteiben való ismertetésére-ásági és jogi figyelőnkben visszák — szigorú rendelkezéseket tar-z a kihágások esetére. A szabad-észítés-büntetések egy hónaptól-önöt évig terjednek, a kiróható-árság összege pedig 1000 lej és-00 lej között mozog.

ötven éves papi jubileum. A timi-ai-temesvári római katolikus egy-egyei papság két érdemes tagja-ett pappá szentelésének ölvenedik-udulójához. Szolinger Antal nyugalt-vevrinceai-nőrinosei plébanos-tyén, Fratelia-Ujkisodán, Walas-ecz Rezső neraiu-nyerői esperesplé-s pedig a radnai-már aradnál kegy-n mutatta be aranylistjét. Pacha-ton dr. megyéspisópok külön elis-terlelben üdvözölte az aranylist-s-árokat és Szolinger Anta nyugalt-veplébanost tiszteltbei esperessé-ete ki.

Építési anyagok új ára. Timisoara-ésvár város vezetősége most két-endeletében a téglá, cement és-ú új árait állapította meg. A kézzel-ett téglá ára darabonként 8 lej, a-egglá arabba 9 lej, míg a váloga-járdatégla ára 10 lej. Az árak a-iban való átvételre vonatkoznak és-ébe a különböző illetékek rinescenk-ámítva. Az új cementárak: Port-ement nagykereskedelmi ára 10-ánként 112,645 lej, különleges Her-s-készítmány 120,358 lej. Ezer külö-nmos tételben a cementfajták ára-35, illetve 12,005 lej, száz kilós té-án pedig 1130, illetve 1210 lej. A-ereskedelmi forgalomban 100 kilós-ében 1363, illetve 1453 lejbe kerü-ly cementfajták, 100 kilónál kisebb-vásárlásánál kilogrammonként 14,-ve 15 lej fizetendő. A nészárak a-étezkék: Bolgár rész vagonja a-ereskedelmi forgalomban 93,365-1000 kilónként 9340 lej. A kiskeres-almi forgalomban 100 kilónál na-óbb tételben kilónként 11,50 lej, ki-óbb tételben kilója 12 lej. Az ottott-á ára, a rakfárban, nagykereske-íli forgalomban 4560 lej köbméte-ént, a kiskereskedeimi forgalomban-3 5200 lej.

Tájékoztató

az aiudi-nagyenyedi református Bethlen-kollégiumnak a nem-etnevelési minisztérium 126—1923, számú engedélye alapján ayilvönössági jogu fiuiceumáról az 1943—44-ik iskolai évre. 1. Felvétel. A felvételi kérések a liceum igazgatóságához címzendők, egy félív papírra irandók románul és magyarul, 20 lej okmánybélyeg ragasztandó rájuk. Megjelölendő rájuk a szülők pontos címe, ha szükséges, az utolsó postával együtt. Kérés-ürlapok az igazgatóságnál kaphatók. Csak az a kérvény érvényes, melyet a tanuló szülője vagy gyámja ír alá. A felvételi kérések legkésőbb augusztus hó 20-ig benyújtandók. Tekintettel azonban a nehézségi viszonyokra, aki eddig a kérését nem tudta benyújtani, legálább egy levelezőlapon értesíti az igazgatóságot, hogy gyermekét intézetünkben óhajtja taníttatni. A felvételi kérés megírható a beiratkozás alkalmával is. Jelzendő az is, hogy a tanuló bentlakó, vagy kiutlakó óhajt-e lenni. A II—IV. oszt.-ba jelentkező új tanulók kérését csak abban az esetben bírálhatjuk el kedvezőleg, ha az illető osztály létszáma még nem telte be. A felvételhez a következő okmányok küldendők be a kéressel egyidőben: 1. Egyházi keresztlevél, 2. Állampolgársági bizonyítvány. 3. Születési anyakönyvi kivonat, 4. Újraoltási bizonyítvány, 5. Az előző osztályról szóló iskolai bizonyítvány, még pedig az I. oszt.-ba lépők részére, ha a tanuló felekezeti iskolába járt, a bizonyítványt a revizorátus is láttamozza, ha pedig állami iskolában végzett az elemi, a láttamozás nem szüksé-

ges. A II—VIII. oszt.-ba lépő új tanulók részére a gimnázium első osztályairól szóló iskolai anyakönyvjavak másolat, ill. „Ideiglenes igazolvány” (Adeverinta provizorie). Azok az V-ik osztályba jelentkezők, akik a felvételi vizsgát más intézetben tették le, alsófokú abszolváló bizonyítványt nyújtanak be, melyen az illető iskola igazgatója igazolja a felvételi vizsga letételét. Felvételi vizsgát szeptemberben is tartanak. Vizsgadíj 800 lej. Az intézet régi növendékei felvétel iránti kérésüket szintén kötelesek beadni, illetőleg fenti időpontig jelentkezni. A beiratkozás alkalmával ugy a régi, mint az új tanulók kötelesek bizonyítványt felmutatni arról, hogy eleget tettek a nemzetnevelési minisztérium 111.746—1942. sz. rendeletében előírt kötelező nyári munkaszolgálatnak. Munkabeosztás végett a nyári szünidőt az iskolánk székhelyén kívül töltő minden tanulónak az állami igazgatóságánál kell jelentkeznie. Az I. oszt.-ba 9 és félévesnél fiatalabb és 13 és félévesnél idősebb tanuló csak miniszteri engedély alapján vehető fel. A korszerűsítésénél alapján szeptember 1. vendő. Az I. osztályba lépőknek felvételi vizsgát kell tenniük román és magyar nyelvből, valamint számtanból, ha nem tettek ez év júniusában. A vizsgát díja 400 lej. A tanuló az iskolai év alatt a szabályszerű szünetek kivételével, csak a szülők személyes vagy írásbeli kérése alapján nyerhet távozási engedélyt az iskolai székhelyéről. Ugy a nyári szünet, mint az iskolai év alatt az érdeklődőknek csak abban az esetben válaszolhatunk, ha megcímzett és postabélyeggel ellátott levélbortéket vagy levelezőlapot mellékelnek.

2 Internátus és konviktus. Az internátus tagjai kötelesek magukat megfelelő és a szükséges felszereléssel ellátni. Kötelesek olyan méretű matracot, illetve szalmaszakot hozni, hogy az beférjen egy 70 cm. széles és 182 cm. hosszú ágyba. Gondoskodni tartoznak megfelelő ágyneműről és ággyterítőről is. Fog-, ruha-, cipőkefét, törölközőt minden tanuló köteles magával hozni. Az ágynemű, fehérnemű a tanuló nevének kezdőbetűivel ellátandó. Minden tanuló köteles az intézeti egységet és karszámot viselni. Városson szállást fogadni csak az igazgatóság engedélyével lehet. Az internátussal kapcsolatos konviktusban a tanulók reggeliből, ebédből és vacsorából álló, a viszonyokhoz képest jó minőségű és ízletes kosztot kapnak. Villásreggelit és uzsonnát külön díjért lehet kapni. A konviktus élvezete a szabályszerű (karácsonyi és husvétii) szünidőre nem terjed ki s az internátusban lakó tanulók kötelesek szünidőre valamilyen hazautazni. Az iskolai díjak még nem állapítottak meg. Csak tájékoztatóul közöljük, hogy valószínűleg a következő összegek között fognak mozogni: Tandij és beírás díj 8000—10.000 lej, internátusi és konviktus (élelmezési) díj együtt 38.000—40.000 lej. Minden internátusi lakó 400 lejt helyez letébe gyógyszerre, ha nem lesz szükség rá, a pénztár visszafizeti, vagy díjban elszámolja. A javítóvizsgát díja tárgyanként 300 lej. A kollégium előjárása fenntartja magának a jogot, hogy esetleges további áramellátás esetén a konviktus díját a szükséghez mérten tanév közben is emelhesse. A díjak felvétel részleteiben előre fizetendők. Külön kérésre az igaz-

gatóság engedélyt ad a kisebb részletek való fizetésre is. Az u. n. apródíjak (beírás, fürdési, kórházi konviktus felszerelési) a beíráskor teljes egészükben befizetendők. Ha azonban valaki év közben kilép, a kezdettől felvett eső tandij és internátusi fizetendő még akkor is, ha ezek a díjak napokra voltak beosztva. Az előző és esetleg hátralékokban lévő tanulók csak irhatók be, ha előbb hátralékaikat és a f. díj szeptemberben esedékes részletét is befizetik. Az iskolai év végén a VIII. o. tanuló összes ágyneműjüket kötelesek átadni Vörös Kereszt céljára. Kedvezmény. Hogy a tanítást a szülőknek a mai nehéz szonyok között is minél inkább megkönnyítsük, az előjáróság és tanárikar a törekszik, minden rendelkezésére álló közzé igénybevételevel, hogy minél több érdemes tanuló részesülhessen kedvezményben. Ez lehet tandij, internátusi és konviktus kedvezmény. A kedvezmények iránti kérés is a felvételi kérésbe foglalandó. Kedvezményt kérők kötelesek kérésükkel egy az illetékes közzégi hatóság által kiadott jövedelmi és családi állapotról szóló bizonyítványt is mellékelni (Certificat avere, venituri și situație familială). Kedvezményben csak az részesülhet, akinek meletele megfelelő. A díjkedvezmény iránti kérések augusztus 15-ig nyújthatók. Az előző évben kedvezményt élvezett tanulóknak újlag kérnők kell a kedvezményre igényt tartanak. Az évkezdeti munkaterről (javító-felvételi vizsgát, beiratkozás tanítás kezdete) tájékoztatót nem közölhetünk. Mihelyt pontos megápitást nyert, hirlapilag közzétesszük. Sz Mihály, igazgató.

Apróhirdetések

HATSCHEK-ügynökség, Arad, Carol-körút 17. Távbeszélő 16-95. Szólóajánlatok. Összszegkek ezrekben. Hegyaljai egybefüggő tizholdas, nemes fajtákkal, épületekkel, felszereléssel 7500. — Négy és félholdas kastéllal, felszereléssel 3000. — Muresra néző háromholdas villa, szőlészeti lakás, felszerelés, 1800. — Két hold korszerű 3-szobás, szép fekvés 1450. — Négyholdas hiánytalan, jól kezelt épület, felszerelés 1250. — Épület nélkül négyholdas 1000. — Háromholdas ház, kolna felsz. 850. — Hegyközségi háromszobás ház, magas, napos fekvés, pince, felsz., szőlő- és gyümölcsös-kert. (129)

HAÁSZ ügynökkési irodáját Arad, Dr. Petran-utca 3. szám alá helyezte (Földes gyógyszerárnál). Tovább foglalkozunk házak, földkek és lakások közvetítésével. Távbeszélő: 22-24. (761)

ARO-KERT Arad Telefon 24-45

Ma!

A filmek filmje, a csodák csodája

AZ ARANY VÁROS

az egyetlen szines filmsoda.

Előadások 3, 5, 7, 9 órákor. Vasárnap délelőtti matiné 30 lejes helyárrakkal

KICSÍ háztartáshoz megbízható. 50 éven felüli vagy rendeletnek megfelelő mindenest felfogadok. Arad, Regele Ferdinand-körút, 23 szám. 8. ajtó. (724)

KIS SINGER-varrógép eladó. Ugyanott vennének 5—600 literes kádát vagy horót mosóknak. Arad, Kogalniceanu-utca, 61. (725)

SZEPPESSY-féle mély gyermekkoesi eladó. Arad, Kogalniceanu-utca 3. szám. (726)

BEIARÓ szakácsnő állást keres. Vidékre is megy. Arad, Horia-utca 10. (727)

FORUM-MOZI, Arad

Vasárnap MATINÉ

30 lejes

egységes helyárrakkal

FORUM-MOZI, ARAD

Távbeszélő 2-10
Előadások 3, 5, 7 és 9-kor

Ma! A szerelem, tiataság és jókedv filmje

AZ ELSŐ SZERELEM...

Vivi Gioi - Valentino Cortes - Leonardo Cortese. ONC Híradó - Uja

Vasárnap 1/2 12-kor matiné 30 lejes egységes helyárrakkal

HENTESÜZLETEBE 3 kiszolgálóat alkalmazok ugyanott 5 hentesegédet, minélly-munkára felfogadok. Czomor, Arad. (757)

VILLANY-gramofon erősítővel, korszerű szekrényben, művész- és tánclemezekkel eladó. Arad, Seminarul 5. Háttul az udvarban. (682)

50-EVEN felüli mindenest kifogástalan szakácsnő alkalmazok egész napra, jó fizetéssel, esetleg lakással. Jelentkezés délelőtti 11-ig. Arad, Elisabeta-körút 13. második emelet. (701)

FERFISZÖVÖKET jó fizetéssel alkalmazok. Cim Reclama-nal, Arad, Eminescu-u. 4. (758)

A „VÖRÖS ÖKÖR” aradi vendéglő vezetését átvetttem. A legjobb ételkkel és italokkal állók a közzség rendelkezésére. Fehér János, vendéglős. (759)

ARU-KIHORDÁSÁRA triciklit vennénk, Arad, Episcopiei-utca 16, Dr. Vasile. (760)

FÖMOLNÁR hadmentes, állást keres. Ajánlatokat Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4. (761)

5 HL-nél KISEBB használt boroshordót vennék és 30 liternél nagyobb üvegeket. Arad, Dr. Mihai Veliciu-utca 3. Ugyanott kis vaskapu eladó. (762-a)

GEPPORGACS eladó. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-u. 4. (762)

SZABÁSZATOT tanítok könnyű, korszerű módszerrel. Női, férfi-felsőruhák, fehérneműk, babakelengyék, ágyneműk, sapszabászat tanítása. Jelentkezni: Arad, I. G. Duca-utca (volt Bucur) 12, első emelet, Sida. (763)

JÓZANELETÜ, szorgalmas kocsis július hó 15-ére alkalmaz „Pietatea” temetkezési vállalat, Arad, Eminescu-utca 30. (764)

VILLANYGRAMOFON erősítővel, korszerű szekrényben, művész- és tánclemezekkel eladó. Arad, Seminarul-utca 5, háttul az udvarban. (765)

BORBELYSEGÉDET alkalmazok Láng fodrászata, Arad. (772)

SZERSZÁMLAKATOS, idősebb, nagy gyakorlattal bíró, eszi munkát vállal. Megkereséseket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4 „Szerszámlakatos” jelígre. (766)

PANCSZÉKRENYT vagy vasszekrényt vennénk. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-u. 4. (767)

HÖLGYFODRASZT, férfit-nőt, kifogástalan munkaerőt, jó fizetéssel alkalmazok Kett János, Arad, Regele Ferdinand-körút 59. (768)

SZEP KAJSZIN, kézzel szedett eladó. Megtekinthető a délutáni órákban. Arad, Mocioni-utca 3. (769)

CORSO-mozi, Arad

tel. 23-64. Előadások 3, 5, 7 és 9 kor

Macario a cow-boyok királya

a legjobb olasz komikus mint uri cow-boy.

Macario a cow-boyok királya

izgalmas kalandok, soha nem látott bravurok, 2 órai falrengető kacagás.

Délelőtti fél 12 órákor 30 lejes átlagos helyárrak.

2-DARAB féregmentes, jóállapotban lévő egy letét eladó. Arad, Emil Garleanu-utca 4, (szegényház mellett.) (770)

GYERMEK-sportkoesi eladó. Arad, Sava Raicu-utca 15. (773)

BELVÁROSI HAZAK: 3-szobás új villa 2 millió, bérvilla 18 millió, üzletház 20 millió, bérház 1,500.000 lej, bérház 900 ezer lej, 2-szobás ház 400.000 lej. Nikolovics-ügynökség, Arad, Avram Iancu-tér 21. (130)

Pályázat kántori állásra

A Curtici körösi (jud. Arad) római katolikus egyházközzség pályáz hirdet csak kántori állásra. Javaslom: szabad lakás, nagy kert, 30 méter tüzifa házhoz szállítva, havi 3000 készpénz és stóljajövedelem az egyházmegyei tarifa szerint. Kötelesek kántori teendőket ellátása, egyházi rus létesítése és vezetése német magyar nyelven, hioktatás ellátás nébános utasítása szerint heti 2 órá) és az egyházközzség titkári teendőket ellátás. Pályázhatnak nők. Pályázatok 1943 július 25-ig lejárásban benyújtani: Oficiul Parol Rom. Cat. Macea (Jud. Arad) címre.

JÓ ÁLLAPOTBAN lévő kapu és ablakok adók. Megtekinthetők délután, Arad, Grtei-utca 70 alatt. (771)

0.5—1—1.5—2—6—10 HR, új villanyarok eladók. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-u. 4. (772)

AZSÜROZÓ és himzőnőt keres Boty Arad, Luther-tér 2. (773)

IDŐS ur részére teljes ellátást gondozás keresünk. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-utca 4. (774)

JÓZANELETÜ, szorgalmas kocsis július 15-ére felfogad „Pietatea” temetkezési vállalat, Arad, Eminescu-utca 30. (775)

KIADÓ Micalaca-Noua-n 2-szobás, fürdőszoba, minden kellő mellékkeliségekkel és új magánház kerttel, az 1-es villamos m állónál. Érdeklődni: Arad, Bihorului-utca szám alatt. (776)

VASALÓNÖT alkalmazok Kuhl Mihály kelt festő, Arad, Romul Veliciu-utca 9. (777)

FERFISZABÓSAHOZ nagymunkást alkalmazok. Arad, Plevnei-tér, 5. Cseke. (778)

Közzlemény zsidók részére

Felhívjuk mindazon zsidókat, akik régi „S” jegyükre nem vették fel koradagjukat, hogy legkésőbb fel 20-ig jelentkezzenek jegyeikkel a Csan-Gruia-cégnél (Piata Avram Iancu) cukoradagjaik átvétele végéig. Utólagos jelentkezések nem oadhatnak el. — Centrala Evreilor din Imania, Oficiul Județean Arad.